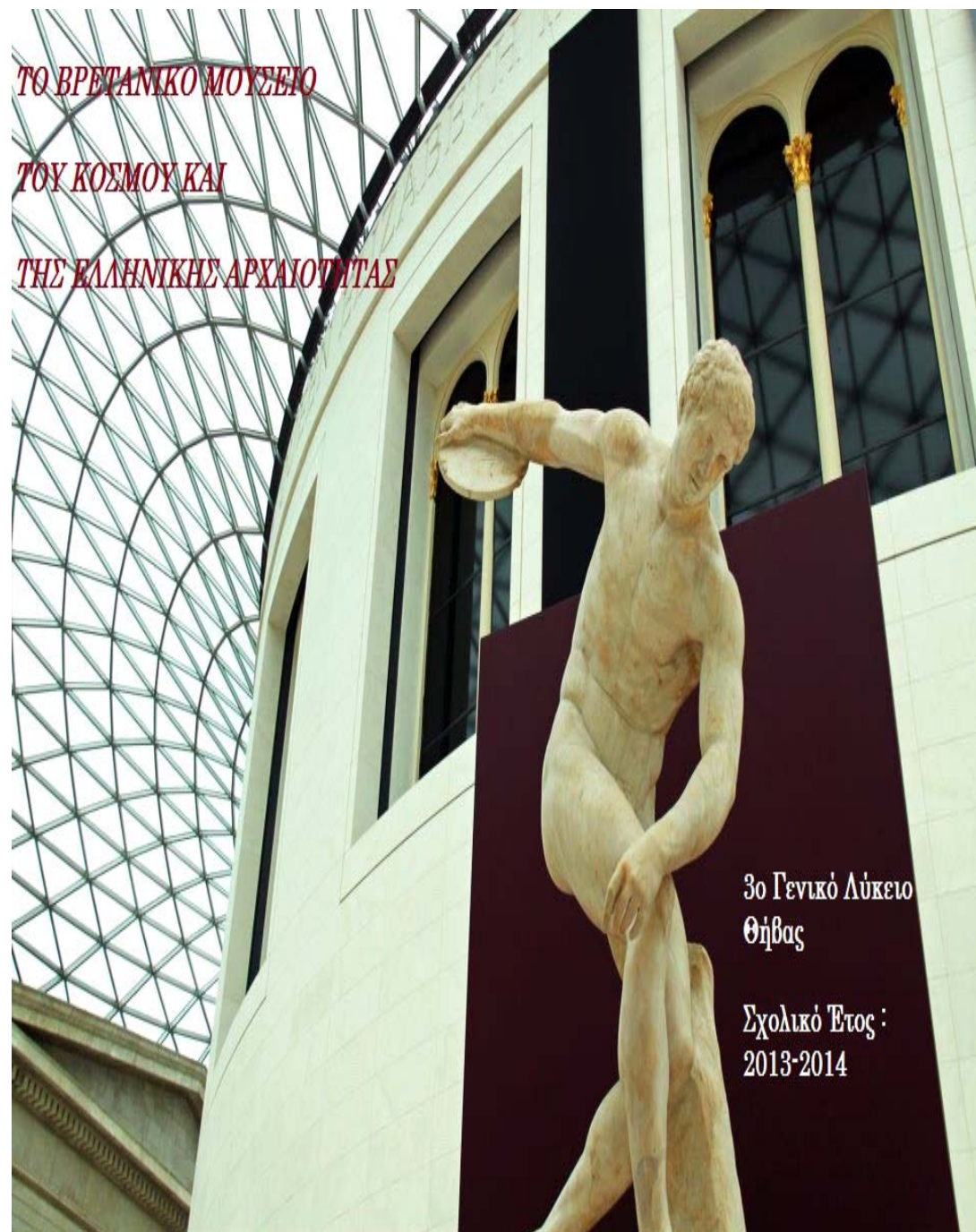




Τάξη: Β' Λυκείου

Α τετράμηνο

Συγγραφική Ομάδα:

Βώρος Άγγελος

Θεοδοσίου Χρυσούλα

Κασκάροβα Μαντίνα

Κάστιζα Πελαγία

Κοβάνης Αναστάσιος

Κουτσοβασίλη Χαϊδεμένη

Λάκα Χριστίνα

Μαργαρίτη Αικατερίνη

Μπόγρης Δημήτριος

Μπονίδης Ιωάννης

Ντρέλλας Παναγιώτης

Παγιάτη Σωτηρία

Παπαγεωργίου Φωτεινή

Παπάζογλου Αικατερίνη

Παπαποστόλου Χαράλαμπος

Σκούμας Νικόλαος

Τζουμανέκας Σωτήριος

Υπεύθυνη Καθηγήτρια: Δουκίδου Άννα (ΠΕ 06)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Αντί προλόγου.....	4
1. Η ύπαρξη και η λειτουργία του μουσείου.....	6
• Πληροφοριακά στοιχεία της ίδρυσής του-Αρχιτεκτονική του κτιρίου.....	6
• Το πρώτο εθνικό μουσείο του κόσμου.....	6
• Εργατικό δυναμικό – Ωράριο Λειτουργίας- Επισκεψιμότητα.....	7
• Εκπαιδευτικά προγράμματα – Παραγωγή πολιτισμού.....	8
• Οι βιβλιοθήκες του Βρετανικού μουσείου.....	11
• Καταλήγοντας.....	13
2. Το νομικό πλαίσιο της λειτουργίας του μουσείου.....	15
2.1. Σκοπός της ύπαρξης του μουσείου.....	16
2.2. Συντήρηση των εκθεμάτων.....	17
2.3. Η συντήρηση των γλυπτών του Παρθενώνα.....	19
2.4. Διεκδίκηση των γλυπτών του Παρθενώνα.....	21
2.5. Απόκτηση των εκθεμάτων.....	22
2.6. Χρηματοδότηση.....	23
2.7. Θέματα κοινωνικής ευαισθησίας.....	25
3. Τα αρχαιοελληνικά εκθέματα του Βρετανικού Μουσείου.....	27
3.1.1. Πρόλογος.....	28
3.1.2. Τα αρχαιοελληνικά εκθέματα.....	30
3.1.3. Πίνακας με τα μάρμαρα του Παρθενώνα.....	35
3.1.4. Αναλυτικά.....	40
3.2.1. Το χρονικό της κλοπής.....	43
3.2.2. Η μεταφορά.....	49
3.3.1. Η σημασία των εκθεμάτων.....	50
4. Οι προσπάθειες της ανάκτησης των γλυπτών του Παρθενώνα.....	53
4.1. Προσπάθειες από την ελληνική πλευρά.....	54
4.2. Αντιδράσεις της Βρετανικής πλευράς.....	59
4.3. Επιχειρηματολογία για την ανάκτηση των γλυπτών.....	60
Βιβλιογραφία – Ιστοσελίδες.....	62

Αντί προλόγου...

Το Βρετανικό Μουσείο έχει πολλές φορές συγκεντρώσει πάνω του το παγκόσμιο ενδιαφέρον για διάφορους και ποικίλους λόγους. Θελήσαμε βέβαια να γνωρίσουμε καλύτερα αυτό το διάσημο μουσείο που οφείλει ένα σημαντικό μέρος της φήμης του στα δικά μας εκθέματα, στα Μάρμαρα του Παρθενώνα.

Θα ξεκινήσουμε την εργασία μας έχοντας ως στόχο να γνωρίσουμε καλύτερα τους χώρους του μουσείου καθώς και τις παροχές που προσφέρονται από αυτό. Στη συνέχεια, για να έχουμε μια ακόμη πιο ολοκληρωμένη άποψη για τη λειτουργία του, θα μελετήσουμε το νομικό πλαίσιο που διέπει την οργάνωσή του.

Στη συνέχεια θα μελετήσουμε τα αρχαιοελληνικά εκθέματα που βρίσκονται στο μουσείο καθώς και τον τρόπο που βρέθηκαν εκεί, έτσι ώστε να εξάγουμε τα ιστορικά τεκμηριωμένα συμπεράσματά μας. Τέλος, θα εξετάσουμε τις προσπάθειες που έγιναν και γίνονται για την ανάκτησή τους, καθώς και τις αντιδράσεις που τις συνοδεύουν.

Η ύπαρξη και η λειτουργία του μουσείου



Κασκάροβα Μαντίνα

Κάστιζα Πελαγία

Παπάζογλου Κατερίνα

Τζουμανέκας Σωτήρης

- **Η ύπαρξη και η λειτουργία του μουσείου**
- **Πληροφοριακά στοιχεία της ίδρυσής του – Αρχιτεκτονική του κτιρίου**

Το Βρετανικό Μουσείο ιδρύθηκε, με διάταγμα του Κοινοβουλίου, το 1753 και εγκαινιάστηκε στις 15 Ιανουαρίου 1759. Σκοπός της ίδρυσής του ήταν να φιλοξενήσει τις συλλογές του ιατρού Σερ Χανς Σλόαν (Sir Hans Sloan). Το αρχιτεκτονικό στολίδι του κτηρίου είναι το μοντέρνο κομμάτι Γρέιτ Κорт (Great Court), που περιλαμβάνει τα περίφημα αναγνωστήρια στο κέντρο του. Οι αμύθητοι θησαυροί του κτιρίου καλύπτουν 2 εκατομμύρια χρόνια παγκόσμιας ιστορίας και πολιτισμού. Το μουσείο

διαθέτει 4 αίθουσες που καλύπτουν 4 χιλιόμετρα και περιλαμβάνει πολιτισμούς από την αρχαία Ασσυρία έως τη σύγχρονη Ιαπωνία.

Η αρχιτεκτονική του χώρου χαρακτηρίζεται από το είδος Greek Revival (Ελληνική Αναβίωση) και δημιουργεί επιβλητική ατμόσφαιρα, σύμφωνα με σχόλια επισκεπτών. Το συγκεκριμένο αρχιτεκτονικό στυλ, που βασίζεται στους αρχαίους ελληνικούς ναούς του 5^{ου} αιώνα π.Χ., δημιουργήθηκε στα τέλη του 18^{ου} και εξαπλώθηκε στην Ευρώπη και στις Ηνωμένες Πολιτείες στο πρώτο μισό του 19^{ου} αιώνα. Οι κύριοι λόγοι της δημοτικότητας του στυλ έγκεινται στην γενικότερη πνευματική ενασχόληση με τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό κατά τη δεδομένη χρονική στιγμή, καθώς και στην επίγνωση της πραγματικής φύσης της ελληνικής τέχνης που ήρθε στην επιφάνεια με την ευρεία διάδοση των απεικονίσεων των αρχαίων ελληνικών ναών καθώς και των Ελγίνειων Μαρμάρων. Η αυξανόμενη αναγνώριση του Παρθενώνα στην Αθήνα ως ένα σημαντικό μνημείο βοήθησε να εξασφαλιστεί η κυριαρχία αυτής της αρχιτεκτονικής τάσης. Στο Βρετανικό Μουσείο χρησιμοποιείται ευρέως ο Ελληνικός ιωνικός ρυθμός και το κτίριο του αποτελεί την πιο ισχυρή εικόνα της αγγλικής έκδοσης του στυλ.

- **Το πρώτο εθνικό μουσείο του κόσμου**

Αρχικά στεγάστηκε σε μια έπαυλη του δεκάτου έβδομου αιώνα [Montagu HYPERLINK](http://www.britishmuseum.org/explore/highlights/highlight_objects/archives/j/james_simon_the_north_front_o.aspx) "http://www.britishmuseum.org/explore/highlights/highlight_objects/archives/j/james_simon_the_north_front_o.aspx" HYPERLINK "http://www.britishmuseum.org/explore/highlights/highlight_objects/archives/j/james_simon_the_north_front_o.aspx"House, στο Bloomsbury. Στις αρχές του 19^{ου} αιώνα, υπήρχε ένας μεγάλος αριθμός σημαντικών ευρημάτων, τα οποία περιελάμβαναν την Πέτρα της Ροζέτας, τη συλλογή κλασσικής γλυπτικής του Townley (1805) και τα γλυπτά του Παρθενώνα (1816). Το μουσείο γιόρτασε τη διακοσιοστή πεντηκοστή του επέτειο το 2003 με την αποκατάσταση της Βιβλιοθήκης του Βασιλιά, της παλαιότερης αίθουσας του μουσείου και της έναρξης μιας νέας μόνιμης έκθεσης επονομαζόμενη : «Διαφωτισμός : Ανακαλύπτοντας τον κόσμο το 19^ο αιώνα». Κατά τον εικοστό αιώνα υπήρξε μεγάλη διεύρυνση των δημόσιων υπηρεσιών του μουσείου. Το πρώτο ενημερωτικό φυλλάδιο δημοσιεύτηκε το 1903 και ο πρώτος ξεναγός διορίστηκε το 1911.

Το Μουσείο έχει 10 επιβοηθητικούς και ερευνητικούς τομείς.

Αφρική , Ωκεανία , Αμερική , Αρχαία Αίγυπτος , Σουδάν, Ασία ,Ελλάδα , Ρώμη και Μέση Ανατολή

Κέρματα , μέταλλα, αντίκες , θησαυροί , έντυπα και ζωγραφιές

Συντήρηση και επιστημονική έρευνα

Προϊστορία και Ευρώπη

Ακόμη...

Μία από τις καλύτερες συλλογές Ισπανικών Ζωγραφιών στον κόσμο, που υπήρξε έξω από το Ηνωμένο Βασίλειο για πρώτη φορά. Αντικείμενα που κινούνται γύρω από το Ηνωμένο Βασίλειο. Διεθνείς και Παγκόσμιες Εκθέσεις Περιήγησης. Εθνικά δάνεια και εκθέσεις περιήγησης . Παραγγελίες εντύπων από αντικείμενα συλλογών.

Παρέχονται ακόμη μοναδικές ευκαιρίες περιήγησης και τοποθεσίες. Συνέδρια και συνεδριακοί χώροι σε διαθέσιμες εγκαταστάσεις.

Εικονική Βιβλιοθήκη.

Ο Τύπος του Βρετανικού Μουσείου.

- **Εργατικό δυναμικό-Ωράριο λειτουργίας-Επισκεψιμότητα**

- **Σχετικά με το εργατικό δυναμικό του μουσείου**

Το Μουσείο διοικείται από ένα συμβούλιο των 25 επιτρόπων (trustees). Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι υπεύθυνο για τη γενική διαχείριση και τον έλεγχο του Μουσείου μέσα από την έγκριση ενός ετήσιου προγράμματος καθώς και για τη συνολική στρατηγική και για το διορισμό του διευθυντή. Ο διευθυντής είναι ο υπόλογος για τους σκοπούς της υποβολής εκθέσεων προς την κυβέρνηση και έχει αναλάβει την ευθύνη για τη γενική διοίκηση του Μουσείου .

- **Ώρες λειτουργίας**

Το Βρετανικό μουσείο είναι ανοιχτό καθημερινά 10:00-17:30 και την Παρασκευή μέχρι τις 20:30 εκτός από 1 Ιανουαρίου και 24, 25, 26 του Δεκεμβρίου αλλά και την Μεγάλη Παρασκευή (29 Μαρτίου για το έτος 2013). Η είσοδος είναι δωρεάν για όλους καθώς το μουσείο είναι μη

Κυβερνητικό Δημόσιο Ίδρυμα το οποίο χρηματοδοτείται από το Υπουργείο Πολιτισμού, Τύπου και Αθλητισμού και όπως όλα τα εθνικά μουσεία στο Ηνωμένο Βασίλειο δεν χρεώνει εισιτήριο, εκτός αν γίνονται κάποιες έκτακτες εκθέσεις ή εκδηλώσεις.

- **Επισκεψιμότητα**

Περίπου 6 εκατομμύρια άνθρωποι το χρόνο επισκέπτονται το Βρετανικό μουσείο στο Λονδίνο. Μάλιστα το μουσείο έχει αναγνωριστεί ως το 3ο πιο δημοφιλές μουσείο τέχνης στον κόσμο.

- **Εκπαιδευτικά προγράμματα-Παραγωγή πολιτισμού**

3.1. Εκπαιδευτικά προγράμματα

- Παρέχονται ειδικές και δωρεάν εκθέσεις και περιηγήσεις για παιδιά και σχολεία

- Οικογενειακές επισκέψεις:** Γονείς και παιδιά περνούν δημιουργικά τον χρόνο τους κατά την επίσκεψη στο μουσείο, την απολαμβάνουν στο έπακρο και αποκομίζουν πολλά από αυτή. Συγκεκριμένα:

- Από καθοδηγητές προτείνονται ιδέες και παρέχεται υλικό για τις οικογένειες

- Παρέχεται σειρά δραστηριοτήτων για παιδιά και ενήλικες επισκέπτες

- Διатиθενται σακίδια Gallery: -Δωρεάν δραστηριότητες σε ένα σακίδιο με υλικά τέχνης

- Υπάρχουν συναρπαστικά μονοπάτια για να ακολουθήσει το παιδί στο Μουσείο

- Απασχόληση παιδιών: Οι γονείς μπορούν να δανειστούν μολύβια και μαξιλάρια.

- Τα παιδιά μπορούν να ακολουθήσουν συναρπαστικές διαδρομές φωτογραφίας μέσα στις στοές και στη συνέχεια να μετατρέψουν τις φωτογραφίες τους σε ένα κόμικ.

- Επίσης, μπορούν να φτιάξουν το δικό τους μουσικό κωδικό (ηλικίες 7 +), βασισμένα στην αποκρυπτογράφηση της ιστορίας των εκθεμάτων υπό την καθοδήγηση ειδικών εκπαιδευτικών

- Παράλληλα έχουν την δυνατότητα να μάθουν για τις όμορφες σφραγιδόλιθους από την Κίνα, και να δημιουργήσουν τη δική τους ψηφιακή σφραγίδα χρησιμοποιώντας το Photoshop.
- Ειδικές εκδηλώσεις πραγματοποιούνται για τις διακοπές που περιλαμβάνουν επιπλέον δραστηριότητες διασκέδασης για όλη την οικογένεια
- Τα παιδιά γίνονται τα ίδια ερευνητές και εξερευνούν τους μύθους, τους θρύλους και τις έννοιες του χρυσού στην αρχαία Κολομβία.

Για ενήλικες:

- Πραγματοποιούνται δωρεάν περιοδείες και ομιλίες καθ'όλη την διάρκεια της μέρας
- Διαδραστική περιήγηση για κάθε επισκέπτη
- Δωρεάν ψηφιακά εργαστήρια κάθε Σαββατοκύριακο για ενήλικες σπουδαστές
- Ξενάγηση και μελέτη στην βιβλιοθήκη του μουσείου

Αναμφισβήτητη συνέπεια όλων των παρεχόμενων εκπαιδευτικών προγραμμάτων είναι η ανάδειξη πολιτισμικών δραστηριοτήτων που επιτυγχάνεται χάρη στην ύπαρξη και λειτουργία του Μουσείου. Δεδομένου ότι η Αγγλική Αυτοκρατορία και κυριαρχία είχε εξαπλωθεί σχεδόν σε όλο τον κόσμο, το μουσείο φιλοξενεί εκθέματα από όλες τις χώρες και πολιτισμούς, καθιστώντας το ένα από τα κυριότερα πολυπολιτισμικά κέντρα αρχαιοτήτων και εκθεμάτων του σύγχρονου κόσμου. Αναμφίβολα, η συζήτηση για το κατά πόσο πρέπει ή όχι κάποια από τα εκθέματά του να βρίσκονται εκεί είναι πάντα επίκαιρη. Είναι εξίσου σημαντικό τα μνημεία των ποικίλων πολιτισμών που φιλοξενεί το μουσείο να είναι άρτια και ολοκληρωμένα στον τόπο τους. Εξάλλου, έχουν προκύψει και ζητήματα σωστής διαχείρισης και συντήρησής τους γεγονός που εντείνει τα αιτήματα της επιστροφής τους.

Είναι πάντως γεγονός ότι με την παροχή ποικίλων δραστηριοτήτων, όπως περιγράφονται παραπάνω, ιδιαίτερο ενδιαφέρον εκδηλώνεται όπως είναι φυσικό στην εκπαιδευτική και ταυτόχρονα ευχάριστη απασχόληση των παιδιών και των μαθητών στην Βρετανία μέσα από την καλλιέργεια ενός πνεύματος ανακάλυψης της πολιτισμικής τους

ταυτότητας, αλλά κυρίως αναγνώρισης του μεγαλείου της παγκόσμιας πολιτισμικής κληρονομιάς. Ο επισκέπτης αποκομίζει αυτά τα στοιχεία με παραστατικό τρόπο, μέσω δραστηριοτήτων εικονικού και οπτικοακουστικού περιεχομένου.

Στη συλλογή του Βρετανικού Μουσείου εκπροσωπούνται οι περισσότεροι πολιτισμοί του κόσμου. Η συλλογή των εκθεμάτων ποικίλει μεταξύ των πρώτων αλλά και των σύγχρονων ανθρώπινων χειροτεχνημάτων. Παρουσιάζονται στοιχεία χιλιάδων πολιτισμών όλων των ηπείρων, οι συλλογές των οποίων φυλάσσονται σε τρείς τοποθεσίες. Τα εκθέματα στις δημόσιες βιβλιοθήκες είναι αντίκες, αλλά χρειάζονται ανανέωση, καθώς είναι σημαντικό οι συλλογές να έχουν καλύτερη αισθητική εικόνα. Το παγκόσμιο Κέντρο Συζήτησης και Εκθέσεων πρόκειται να βοηθήσει για να βελτιωθεί η κατάσταση, αλλά δεν θα λύσει αυτό το πρόβλημα οριστικά. Επιπλέον, η απουσία Ευρωπαϊκών πινάκων κάνει την παρουσίαση της συλλογής λιγότερο Ευρω-κεντρική, αμεσότερα παγκόσμια. Πλέον με πάνω από δύο εκατομμύρια αρχεία διαθέσιμα στο διαδίκτυο, οι περισσότερες από τις συλλογές του μουσείου είναι τώρα διαθέσιμες παγκοσμίως.

3.2. Πρόσθετες παροχές μουσείου:

Ομαδικές επισκέψεις

Παρέχονται ειδικές προσφορές, διαλέξεις και πολυμέσα, οδηγοί για τις ομάδες των 20 +

Επισκέψεις σχολείων

Δίδονται γενικές πληροφορίες για τους εκπαιδευτικούς σχετικά με τις επισκέψεις σχολείων και τα παιδιά (-10 ετών) ακολουθούν το πρόγραμμα των οικογενειακών δραστηριοτήτων.

- **Οι Βιβλιοθήκες του βρετανικού μουσείου**

Στο μουσείο στεγάζονται 4 είδη βιβλιοθηκών συμπεριλαμβανομένου τεράστιου αριθμού βιβλίων, που χαρίζουν στον επισκέπτη ώρες δημιουργικής χαλάρωσης, συγκέντρωσης και μελέτης.

- **Η κύρια βιβλιοθήκη του μουσείου**

Το τμήμα στεγάζει μια βιβλιοθήκη με βιβλία και συλλογές που σχετίζονται με μία τεράστια ποικιλία πολιτισμών. Η βιβλιοθήκη μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τους επισκέπτες στην αίθουσα μελέτης και μόνο με ραντεβού. Μπορούν να κάνουν μόνο ένα ραντεβού για να χρησιμοποιούν τη βιβλιοθήκη αν οι πηγές που αναζητούν δεν υπάρχουν πουθενά αλλού.

- **Η βιβλιοθήκη του Τμήματος Νομισμάτων και μεταλλίων**

Είναι μία από τις κορυφαίες Νομισματικές βιβλιοθήκες του κόσμου, με ολοκληρωμένες συλλογές. Αυτές αποτελούν παραδείγματα της ιστορίας της νομισματικής με ρίζες στην βαθιά αρχαιότητα. Περιλαμβάνονται επίσης μετάλλια της σύγχρονης τέχνης και κονκάρδες. Η Βιβλιοθήκη διαθέτει περίπου 20.000 βιβλία, περιοδικά, φυλλάδια και καταλόγους πωλήσεων που αντιπροσωπεύουν μια παγκόσμια κάλυψη της νομισματικής, της οικονομίας και των συναφών ιστοριών καθώς και καταλόγους κερμάτων και μεταλλίων, καταλόγους με μάρκες και χαρτονομίσματα, τα οποία είναι βασικά για την έρευνα και τη μελέτη.

Τα στοιχεία μπορούν να αναζητηθούν στο δωμάτιο μελέτης και η είσοδος προϋποθέτει ραντεβού καθώς οι θέσεις είναι περιορισμένες. Οι ενδιαφερόμενοι συμβουλευονται τον βιβλιοθηκονόμο, που θα τους προμηθεύσει με λεπτομέρειες για τα στοιχεία που επιθυμούν να ερευνήσουν, δεδομένου ότι δεν είναι δυνατόν να περιηγηθούν σε όλα τα ράφια της βιβλιοθήκης. Η βιβλιοθήκη χρησιμοποιείται από σπουδαστές, μαθητές αλλά και κυρίως μεταπτυχιακούς φοιτητές οικονομικών σπουδών.

- **Η Βιβλιοθήκη του βασιλιά**

Η Βιβλιοθήκη του βασιλιά ήταν μια βασιλική συλλογή από βιβλία (περισσότερα των 60.000) που δημιουργήθηκε από το βασιλιά Γεώργιο III, ο γιος του οποίου, βασιλιάς Γεώργιος IV, την δώρισε στο έθνος (1760-1820) . Ένα διαμέρισμα, ονομασμένο από τη συλλογή, τετράπλευρο σήμερα, που σχεδιάστηκε από τον αρχιτέκτονα Sir Robert Smirke (1781-1867), χτίστηκε στο Βρετανικό Μουσείο το 1827 για να στεγάσει τα πολυάριθμα βιβλία. Είναι ο παλαιότερος χώρος στο

Μουσείο και τώρα στεγάζει την μόνιμη έκθεση «Διαφωτισμός : Ανακαλύπτοντας τον κόσμο στο δέκατο όγδοο αιώνα».

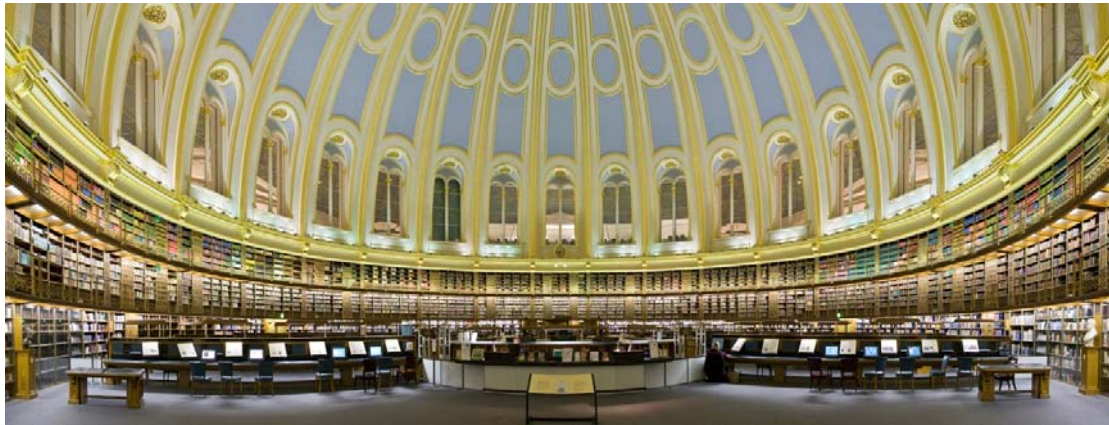
Η αίθουσα για τη βιβλιοθήκη του βασιλιά ήταν η πρώτη πτέρυγα του νέου κτιρίου που είχε κατασκευαστεί (1823-1827) . Ήταν σε μεγάλη κλίμακα : 91 μέτρα , 12 μέτρα ύψος και 9 μέτρα πλάτος , με ένα κεντρικό τμήμα 18 μέτρων. Το μεγάλο μέγεθος του χρειάστηκε την πρωτοποριακή χρήση του χυτοσιδήρου σε δοκάρια για να υποστηρίξει τον ανώτατο όροφο.

Αρχικά , δεν προοριζόταν να είναι ένας δημόσιος χώρος . Υπήρχαν δύο είσοδοι, μία σε κάθε άκρο του δωματίου, και 12 αναλόγια που χρησιμοποιούνταν από τους βοηθούς βιβλιοθήκης. Το κεντρικό τμήμα του δωματίου αποτελούνταν από 12 κίονες από γρανίτη Αμπερντίν. Οι τέσσερις πρώτες είχαν αγοραστεί , και είναι ακόμα στη θέση τους , αλλά το κόστος της στίλβωσή τους ήταν πολύ ακριβό και κανένας άλλος δεν αγοράστηκε.

Το 1997 τα βιβλία μεταφέρθηκαν στο νέο τους σπίτι στο King's Library Tower στο νέο κτίριο της Βρετανικής Βιβλιοθήκης στο St. Pancras, στο Λονδίνο. Τα βιβλία που σήμερα βρίσκονται στη βιβλιοθήκη του βασιλιά αποτελούν δάνειο από τη βιβλιοθήκη της Βουλής των Κοινοτήτων.

Από το 200 έως το 2003 πραγματοποιήθηκαν σημαντικές εργασίες αποκατάστασης της βιβλιοθήκης του βασιλιά έτσι ώστε να γιορτασθεί η 250^η επέτειος του μουσείου με την αρμόζουσα δόξα. Ποικίλου είδους επισκευές και εργασίες αποκατάστασης καθώς και ένα ευρύτατο σύστημα φωτισμού επέτρεψαν την δημιουργία μιας μόνιμης έκθεσης, η οποία χρησιμοποιώντας χιλιάδες αντικείμενα από τη συλλογή του Μουσείου δείχνει πως οι άνθρωποι αντιλαμβάνονταν τον κόσμο τους κατά την εποχή του Διαφωτισμού.

Το 2004 , η Βιβλιοθήκη του βασιλιά , τώρα γνωστή ως Gallery Διαφωτισμού , κέρδισε το Crown Estate Βραβείο Συντήρησης από το Royal Institute of British Architects . Οι κριτές είπαν: « Η αποκατάσταση του χώρου , και η μετατροπή του σε μια έκθεση για την ιστορία του Διαφωτισμού και των πρώτων συλλογών του Μουσείου, έχει αναδειχτεί ως έναν από τους καλύτερους και εκλεπτυσμένους χώρους στο Λονδίνο. "



Καταλήγοντας...

Το Βρετανικό Μουσείο είναι μουσείο της ανθρωπίνης ιστορίας και πολιτισμού στο Λονδίνο. Οι συλλογές του, οι οποίες αριθμούν περισσότερα από επτά εκατομμύρια αντικείμενα, είναι από τις μεγαλύτερες και πιο περιεκτικές στον κόσμο και προέρχονται από όλες τις ηπείρους, απεικονίζοντας και καταγράφοντας την ιστορία του ανθρωπίνου πολιτισμού από την απαρχή του έως και σήμερα. Αποτελεί κράμα δεκάδων πολιτισμών.

Το Βρετανικό Μουσείο ιδρύθηκε το 1753, βασιζόμενο κυρίως στις συλλογές του φυσιολόγου και επιστήμονα Σερ Χανς Σλόαν. Άνοιξε τις πόρτες του στο κοινό στις 15 Ιανουαρίου 1759 στο Μέγαρο Μόνταγκιου (Montagu House) στο Μπλούμσμπερυ (Bloomsbury), στο σημείο όπου βρίσκεται το σημερινό κτίριο του μουσείου. Η επέκτασή του κατά τους επόμενους δυόμισι αιώνες ήταν κυρίως αποτέλεσμα της επεκτεινόμενης Βρετανικής αποικιοκρατίας και είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία πολλών παραρτημάτων, με πρώτο το Βρετανικό Μουσείο Φυσικής Ιστορίας στο Νότιο Κένσινγκτον το 1887. Κάποια αντικείμενα της συλλογής του μουσείου, με κυριότερα τα **Ελγίνεια Μάρμαρα** από τον **Παρθενώνα**, βρίσκονται στο **επίκεντρο έντονων διαμαχών** και απαιτήσεων για την επιστροφή τους στις χώρες προέλευσής τους.

Μέχρι το 1997, οπότε η Βρετανική Βιβλιοθήκη μετακόμισε σε νέα τοποθεσία, το Βρετανικό Μουσείο είχε τη μοναδικότητα να στεγάζει ένα εθνικό μουσείο αρχαιοτήτων και μία εθνική βιβλιοθήκη στο ίδιο κτίριο. Από το 2002 διευθυντής του μουσείου είναι ο Νηλ Μακ Γκρέγκορ. Ο συντηρητικός Λόρδος Σαϊνσμπουρι (Lord Sainsbury) δεσμεύτηκε να δωρίσει £25 εκατομμύρια στο Μουσείο για να βοηθήσει στη χρηματοδότηση μίας μεγάλης κλίμακας επέκτασης, με σκοπό με την ολοκλήρωση του να γίνει το μεγαλύτερο σε συλλογές μουσείο του κόσμου.



Ροζέττας



Στήλη

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

Κάτια Μαργαρίτη

Σωτηρία Παγιάτη

Χρυσούλα Θεοδοσίου

Δημήτρης Μπόγρης

Νίκος Σκούμας

- **ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΥΠΑΡΞΗΣ ΤΩΝ ΕΚΘΕΜΑΤΩΝ**

Σκοπός της ύπαρξης του Μουσείου είναι ότι μέσα από τα εκθέματα του θέλει να αναδείξει την παγκόσμια κληρονομιά του και την εξέλιξη του ανθρώπινου πολιτισμού. Από την αρχή του μέχρι και σήμερα διαθέτει περισσότερο από 7 εκατομμύρια εκθέματα.

Τα εκθέματα έχουν οργανωθεί ως εξής:

- Της αρχαίας Αιγύπτου ή Συρίας είναι πάνω από 11.000 αντικείμενα και καλύπτουν 11.000 χρόνια ιστορίας
- Ελλάδας και Ρώμης, υπάρχουν 100.000 εκθέματα από την ελληνική εποχή του χαλκού
- Το τμήμα της Μέσης Ανατολής με 330.000 εκθέματα από την νεολιθική εποχή μέχρι τον 7^ο αιώνα π.χ.
- Προϊστορίας και Ευρώπης
- Το τμήμα της Ασίας
- Το τμήμα της Αφρικής, Ωκεανίας και Αμερικής με 350.000 εκθέματα
- Τμήμα με νομίσματα και συλλογές εγγράφων και σχεδίων.

Το Μουσείο έχει ως βασικές αρχές τις ακόλουθες θεμελιώδεις θέσεις:

- Αποτελεί ένα μουσείο του κόσμου για τον κόσμο
- Μια θέση για τους «περίεργους και φιλομαθείς»
- Μια συλλογή που πραγματοποιήθηκε προς όφελος όλου του κόσμου για το παρόν και το μέλλον
- Ένα φόρουμ για την έκφραση πολλών διαφορετικών πολιτισμικών απόψεων
- Ένα μέρος για να αγκαλιάσει τον κόσμο όλο, και να ενισχύσει την κατανόηση των δεσμών αλλά και των επιρροών των διάφορων κοινωνιών
- Ένα μέρος όπου οι διαφορετικές κοινότητες του Ηνωμένου Βασιλείου μπορούν να εξερευνήσουν τις κληρονομίες τους.



- **ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΤΩΝ ΕΚΘΕΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ**

2.1. Το Τμήμα Συντήρησης και Επιστημονικής Έρευνας λειτουργεί παράλληλα με άλλα τμήματα στο Μουσείο με σκοπό τη διατήρηση, τη φροντίδα καθώς και τη διερεύνηση της συλλογής προς όφελος των σημερινών και των μελλοντικών γενεών .

Το Μουσείο διαθέτει κάποιες από τις παλαιότερες και μεγαλύτερες εγκαταστάσεις διατήρησης στον κόσμο . Η ομάδα των συντηρητών εργάζεται για τον καθαρισμό, την επισκευή και τη σταθεροποίηση των αντικειμένων της συλλογής . Η μελέτη των αντικειμένων καθώς συντηρούνται συμβάλλει στην καλύτερη κατανόηση των συλλογών αλλά και των μηχανισμών με τους οποίους φθείρονται. Οι πληροφορίες αυτές είναι σημαντικές για την ανάπτυξη νέων τεχνικών διατήρησης και επιτρέπουν την εξασφάλιση των καλύτερων δυνατών συνθηκών για την έκθεση και την αποθήκευση των αντικειμένων έτσι ώστε να αποτραπεί η περαιτέρω φθορά .

Οι επιστήμονες του τμήματος παρέχουν γνώσεις σχετικά με το παρελθόν μέσω της έρευνας σχετικά με τη συλλογή. Χρησιμοποιώντας τόσο παραδοσιακές όσο και πιο σύγχρονες μεθόδους και εξοπλισμό είναι σε θέση να απαντήσουν σε ερωτήσεις, που βοηθούν την ερμηνεία και την κατανόηση των αντικειμένων της συλλογής, όπως οι εξής:

- Πόσο χρονών είναι;
- Από πού προέρχεται;
- Από τι είναι φτιαγμένο;
- Πώς αυτό δημιουργήθηκε ;

2.2. Η πολιτική συντήρησης του Βρετανικού Μουσείου

Σύμφωνα με το Πράξη του 1963, οι διαχειριστές του Βρετανικού Μουσείου είναι υπεύθυνοι προς το Κοινοβούλιο για τη φύλαξη, τη φροντίδα και τη διάθεσή των συλλογών του στο κοινό .

Αυτό ορίζεται και στο στόχο του Μουσείου να διαφωτίσει τις σημερινές και μελλοντικές γενιές σε ολόκληρο τον κόσμο σχετικά με την ιστορία των πολιτισμών με τη διατήρηση, την παρουσίαση, την ενίσχυση αλλά και την έρευνα των μοναδικών εθνικών συλλογών που είναι υπό την εποπτεία του.

Ως εκ τούτου , για να εξασφαλιστεί ότι οι συλλογές διατηρούνται για τους σκοπούς αυτούς , είναι η πολιτική του Μουσείου, ότι :

- Εφαρμόζονται κατά προτίμηση οι προληπτικές μέθοδοι διατήρησης παρά η επεμβατική θεραπεία συντήρησης. Αυτό σημαίνει, όπου είναι δυνατόν , τη διατήρηση των συλλογών με τη μείωση ή τη διακοπή της φθοράς και της ζημίας και όχι τη θεραπεία και την αποκατάσταση τους.

Ενδεικτικά αναφέρονται κάποια μέτρα για την προληπτική συντήρηση.

- Θα πρέπει να παρέχονται κατευθυντήριες γραμμές για τις κατάλληλες περιβαλλοντικές συνθήκες στις οποίες αποθηκεύονται, εκθέτονται, μελετώνται αλλά και μεταφέρονται οι συλλογές .
- Λαμβάνονται μέτρα για την πρόληψη ζημιών και την ελαχιστοποίηση του κινδύνου φθοράς των αντικειμένων όπου αυτά είναι αποθηκευμένα, εκτίθενται ή δανείζονται .
- Ο κίνδυνος των ζημιών στις συλλογές από παράσιτα μειώνεται με την εφαρμογή και τη διατήρηση ενός ολοκληρωμένου προγράμματος διαχείρισης επιβλαβών οργανισμών (IPM- Integrated Pest Management) σε όλο το Μουσείο.
- Παρέχονται συστήματα παρακολούθησης των χώρων στους οποίους αποθηκεύονται ή εκτίθενται οι συλλογές.

Επιπλέον, πραγματοποιούνται σε τακτά χρονικά διαστήματα έρευνες των συλλογών στους χώρους της αποθήκευσης, η συχνότητα των οποίων καθορίζεται ανάλογα με την ευπάθεια των υλικών που περιέχουν. Οι τεχνικές της διατήρησης των αντικειμένων πρέπει να διεξάγονται από ειδικευμένους συντηρητές (ή εκπαιδευόμενους υπό επιτήρηση), σύμφωνα με τις διεθνείς πρακτικές και τους ηθικούς κανόνες . Όλες οι πρακτικές συντήρησης που πραγματοποιούνται στις συλλογές

τεκμηριώνονται πλήρως και τα προκύπτοντα αρχεία είναι διαθέσιμα για μελέτη . Οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιέχουν ασφαλή, σταθερά και δοκιμασμένα υλικά που, στο μέτρο του δυνατού, δεν θέτουν σε κίνδυνο τη μελλοντική διατήρησης ή επιστημονική εξέταση και έρευνα. Τέλος, τα μέτρα της διατήρησης είναι στο μέτρο του δυνατού σύμφωνα με την πολιτική του Μουσείου για την ελαχιστοποίηση της άσκοπης χρήσης της ενέργειας.

Η ομάδα συντήρησης του μουσείου, έχει διεθνής διάκριση αλλά με αρκετά κακές εγκαταστάσεις. Το Παγκόσμιο Κέντρο συντήρησης και εκθεμάτων που θα πρέπει να έχει δημιουργηθεί έως το 2014 έχει σκοπό να διορθώσει το πρόβλημα της άσχημης συντήρησης των εκθεμάτων.

• Η ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΤΩΝ ΓΛΥΠΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΡΘΕΝΩΝΑ

Η παραπάνω πολιτική εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο του μουσείου (Board of Trustees) στις 21 Μαρτίου του 2013 και θα επανεξεταστεί το αργότερο τον Μάρτιο του 2016. Δεν μπορεί όμως να παραβλεφθεί, παρά τα σύγχρονα μέτρα, η τακτική της συντήρησης που εφαρμόστηκε στα μάρμαρα του Παρθενώνα γύρω στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, γεγονός που αποτελεί από μόνο του αδιαμφισβήτητο επιχείρημα για το αίτημα της επιστροφής τους.

Η κακομεταχείριση τους είναι πλέον γνωστή και δυστυχώς εμπεριστατωμένη. Στα πρακτικά του Συμβουλίου του Βρετανικού Μουσείου, αρχές Οκτωβρίου 1938, υπάρχει επικεφαλίδα «Καταστροφές σε Γλυπτά του Παρθενώνα», κάτω από την οποία αναφέρονται μεταξύ άλλων τα ακόλουθα: «...Ο Διευθυντής ανέφερε ότι μερικά από τα σπουδαιότερα κομμάτια του Παρθενώνα είχαν υποστεί σοβαρές ζημιές εξαιτίας των ανεύθυνων και ακατάλληλων επεμβάσεων που είχαν γίνει για να επιδιορθωθεί το χρώμα των γλυπτών για την καινούργια αίθουσα του λόρδου Duneen. Ζήτησε τη σύσταση μιας Εξεταστικής Επιτροπής, η οποία θα εξέταζε τη φύση των ζημιών και τις ευθύνες των επιμελητών, με σκοπό να καθοριστεί η στάση των επιτρόπων ως προς τη δημοσιοποίηση των γεγονότων...»

Παρά την σοβαρότητα της κατάστασης, το θέμα δεν συζητήθηκε εκτός του Συμβουλίου του Μουσείου και της Εξεταστικής Επιτροπής που έχει

συσταθεί. Αποτέλεσμα των εισηγήσεων της επιτροπής ήταν η αποχώρηση του Εφόρου Ελληνικών και Ρωμαϊκών Αρχαιοτήτων, Frederick Pryce, ο οποίος καταθέτοντας ιατρική γνωμάτευση αποδεσμεύτηκε των ευθυνών του. Στον βοηθό του επιβλήθηκαν οι ποινές για παραμέληση καθήκοντος.

Η δημοσιοποίηση του θέματος αναβλήθηκε συστηματικά, ωστόσο υποβλήθηκαν επερωτήσεις στη Βουλή των Κοινοτήτων. Ο φάκελος ωστόσο με τίτλο «Καθαρισμός των Ελγίνειων Μαρμάρων: χρήση χάλκινων ψηκτρών για τον καθαρισμό των μαρμάρων με αποτέλεσμα την καταστροφή της επιφάνειάς τους» έχει καταστραφεί από τα Δημόσια Αρχεία. Ο αρχισυντηρητής του μουσείου, Arthur Holcombe, σε συνέντευξή του το Μάιο του 1939 εξομολογείται με κυνική θα λέγαμε αφέλεια τις πρακτικές που χρησιμοποίησε ο ίδιος και οι βοηθοί του και που προκάλεσαν ανεπανόρθωτη ζημιά. Αξίζει να σημειώσουμε μερικές από τις δηλώσεις του: «..μας είχε δοθεί μια διάλυση από σαπούνι, νερό και αμμωνία. Πρώτα βουρτσίσαμε τα μάρμαρα με μια μαλακιά βούρτσα για να φύγει η βρομιά. Ύστερα απλώσαμε τη διάλυση με την ίδια βούρτσα. Μετά τα στεγνώσαμε με σφουγγάρια, τα σκουπίσαμε με αποσταγμένο νερό...Για να καθαρίσουν τα πιο βρόμικα σημεία έτριψα τα μάρμαρα μ'ένα αμβλύ χάλκινο εργαλείο...»



Το Παγκόσμιο κέντρο συντήρησης

- **ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΩΝ ΓΛΥΠΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΡΘΕΝΩΝΑ**

Με εφελτήριο το νέο Μουσείο της Ακρόπολης αναμένεται να ξεδιπλωθεί τους επόμενους μήνες διεθνής πρωτοβουλία της Ελλάδας για την επιστροφή των μαρμάρων του Παρθενώνα από το Βρετανικό Μουσείο. Η πρωτοβουλία δεν θα περιοριστεί στην διεκδίκηση των μαρμάρων με νέο αίτημα προς τους Βρετανούς. Δεν αποκλείεται να λάβει και χαρακτήρα δικαστικής διεκδίκησης, με το καταλυτικό επιχείρημα ότι πλέον έχει καταρριφθεί η δικαιολογία του Βρετανικού Μουσείου ότι τα μάρμαρα φυλάσσονται και προστατεύονται καλύτερα στο Λονδίνο λόγω της έλλειψης κατάλληλου εκθεσιακού χώρου στην Αθήνα. Στην περίπτωση αυτή η Ελληνική προσφυγή δεν αποκλείεται να κατατεθεί στα βρετανικά δικαστήρια για λόγους συμβολικούς αλλά και νομικούς. Δεν μπορεί να θεωρείται τυχαίο ότι στην αίθουσα του Παρθενώνα στο Νέο Μουσείο, εκεί όπου εκτίθενται η ζωφόρος και οι μετόπες του μνημείου, το αυθεντικό συμπληρώνεται από λευκά αντίγραφα των Μαρμάρων που βρίσκονται στο Βρετανικό Μουσείο. Η απόφαση να τοποθετηθούν αντίγραφα εμπεριέχει το συμβολισμό του μεγάλου διαμελισμού και ταυτοχρόνως της ισχυρότατης βούλησης για την επιστροφή των Μαρμάρων. Η προσπάθεια διεκδίκησης προετοιμάζεται σε κυβερνητικό επίπεδο και ο πρωθυπουργός εμφανίζεται διατεθειμένος να προσθέσει στη διεκδίκηση, η οποία προσλαμβάνει εθνική διάσταση την προσωπική του συνεισφορά στις προσπάθειες των προηγούμενων κυβερνήσεων.



Γλυπτό
από τον Παρθενώνα

• ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΤΩΝ ΕΚΘΕΜΑΤΩΝ

1.1. Η πολιτική που ακολουθείται από το σώμα των Επιτρόπων του μουσείου σε σχέση με την απόκτηση των αντικειμένων της συλλογής του είναι σύμφωνη με τη νομική πράξη του 1963 του μουσείου, αλλά και τη λοιπή νομοθεσία του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς και το διεθνές δίκαιο.

1.2. Βασικές αρχές απόκτησης των εκθεμάτων

Τα αντικείμενα θα αποκτώνται από τη συλλογή του Μουσείου μόνο αν :

- (i) είναι νόμιμη η διάθεση για την απόκτηση τους και
- (ii) δεν υπάρχει εύλογη αιτία να πιστεύεται ότι άδικα αποκτήθηκαν από ένα νόμιμο ιδιοκτήτη, λεηλατήθηκαν από αρχαιολογικούς χώρους ή μουσεία, ή έχουν παράνομα εξαχθεί ή εισαχθεί .

Τα αποκτημένα αντικείμενα της συλλογής πρέπει να έχουν μία έγγραφη και νόμιμη ιστορική απόκτηση. Ωστόσο, μερικά αντικείμενα που συνοδεύονται από κάτι τέτοιο μπορούν να προστεθούν στην συλλογή από τη στιγμή που διαφορετικά διατρέχουν τον κίνδυνο της καταστροφής και το Μουσείο λειτουργεί ως αποθηκευτικός χώρος έσχατης ανάγκης. Συνήθως δεν αποκτούνται τα αντικείμενα που είναι κατασκευασμένα ή περιλαμβάνουν στη σύνθεσή τους μέρη ή παράγωγα της άγριας πανίδας ή χλωρίδας. Επίσης, αντικείμενα δεν θα πρέπει να αγοραστούν για τη συλλογή εάν προηγουμένως δεν έχει εξασφαλιστεί πλήρης χρηματοδότηση. Τα αντικείμενα αποκτώνται συνήθως μόνο αφού οι δαπάνες για την απόκτηση, διατήρηση, αποθήκευση και την έκθεσή τους έχουν ληφθεί υπόψη. Αντικείμενα σε πολύ κακή κατάσταση (ή σε τέτοια κατάσταση που ενδέχεται να επιδεινωθεί και δεν μπορεί να σταθεροποιηθεί αποτελεσματικά από επεξεργασίες διατήρησης) συνήθως δεν αποκτώνται. Στα αντικείμενα που αποκτήθηκαν για να περιέλθουν στη συλλογή θα πρέπει να δίδεται ένας αριθμός καταχώρησης κατά τη μεταφορά και να καταχωρούνται στη βάση δεδομένων της συλλογής, το συντομότερο δυνατόν, στη συνέχεια. Επιπρόσθετα, ο εκχωρητής ενός αντικειμένου που αποκτήθηκε για την συλλογή θα πρέπει κανονικά να αναμένεται ότι θα παράσχει όλα τα αρχεία και άλλες συναφείς πληροφορίες σχετικά με αυτό. Δώρα στη συλλογή δεν γίνονται δεκτά υπό όρους οι οποίοι είναι παράλογοι ή υπερβολικά δαπανηροί, όπως περιορισμοί για το δάνειο ενός αντικειμένου ή για την έκθεσή του. Δεδομένου ότι το Μουσείο διαθέτει και προτίθεται να αποκτήσει αρχεία, συμπεριλαμβανομένων φωτογραφιών, ψηφιακών εικόνων και εντύπων, θα καθοδηγείται από τον Κώδικα Πρακτικής Αρχείων των Μουσείων και Πινακοθηκών στο Ηνωμένο Βασίλειο. Αποκτήματα πέραν αυτής της πολιτικής θα πρέπει να γίνονται μόνο σε πολύ εξαιρετικές περιπτώσεις, και μάλιστα μόνο κατόπιν

κατάλληλης εξέταση από το Διοικητικό Συμβούλιο των επιτρόπων του Μουσείου, λαμβάνοντας υπόψη τα συμφέροντα των άλλων μουσείων. Αυτό το πρόγραμμα εγκρίθηκε από τους Διαχειριστές του Βρετανικού Μουσείου στις 4 Ιουλίου 2013 και θα επανεξεταστεί το αργότερο έως το 2018.

- **ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ**

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ: Το Βρετανικό Μουσείο θα πρέπει να συμφωνήσει με το Τμήμα Χρηματοδότησης τα θέματα για την προετοιμασία ενός χρονοδιαγράμματος. Στη συμφωνία αυτή υπάρχουν τα καθήκοντα του Βρετανικού Μουσείου και οι προτεραιότητές του καθώς επίσης καθορίζονται οι βασικοί **στόχοι** του και μερικές **αρμοδιότητες**. Ο πιο σημαντικός ρόλος είναι αυτός του Σώματος των Επιτρόπων. Δηλαδή, το Σώμα των Επιτρόπων πρέπει να φωτίζει τις σημερινές και μελλοντικές γενιές σε όλο τον κόσμο καθώς και να διατηρεί την ιστορία των πολιτισμών και την ενίσχυσή τους.

Ο Υφυπουργός είναι **αρμόδιος** στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για τις δραστηριότητες και την απόδοση του Βρετανικού Μουσείου. Οι αρμοδιότητες του κράτους περιλαμβάνουν τα εξής:

- Παροχή πληροφοριών σχετικά με το Μουσείο
- Τον καθορισμό των πόρων και τα όρια των κεφαλαιουχικών δαπανών που πρέπει να εφαρμόζονται στο Βρετανικό Μουσείο καθώς και το ποσό της επιχορήγησης και της ενίσχυσης που διατίθεται για τη χρηματοδότηση αυτή
- Την τοποθέτηση ετήσιας έκθεσης των λογαριασμών ενώπιον του Κοινοβουλίου

Ο Γενικός Διευθυντής: Ο Γενικός Διευθυντής, ως κύριος υπόλογος του Τμήματος, είναι υπεύθυνος για τη συνολική οργάνωση, τη διαχείριση και τη στελέχωση του Τμήματος καθώς και για τη διασφάλιση της ύπαρξης ενός υψηλού επιπέδου στο σύνολο της οικονομικής διαχείρισης του τμήματος της χρηματοδότησης.

Η Τμηματική υπόλογος είναι υπεύθυνη για τη διασφάλιση ότι τα οικονομικά και οι έλεγχοι διαχείρισής τους, όπως είναι το δημοσιονομικό Μνημόνιο που εφαρμόζεται από το Τμήμα στο Βρετανικό Μουσείο, είναι κατάλληλα και επαρκή για τη διασφάλιση των δημόσιων πόρων και για την εξασφάλιση της συμμόρφωσης του Βρετανικού Μουσείου. Οι δημόσιοι πόροι περιλαμβάνουν όχι μόνο οποιαδήποτε κεφάλαια που

χορηγούνται στο Βρετανικό Μουσείο από το Κοινοβούλιο, αλλά και οποιαδήποτε άλλα κεφάλαια στο πλαίσιο της επιστασίας του. Επιπλέον, η Τμηματική υπόλογος θα πρέπει να πείσει ότι το πλαίσιο του εσωτερικού ελέγχου που εφαρμόζεται από το Βρετανικό Μουσείο είναι σύμφωνα με τις απαιτήσεις της κανονικότητας, της ευπρέπειας και της δημοσιονομικής διαχείρισης. Επιπροσθέτως, η Τμηματική υπόλογος είναι υπεύθυνη στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για το ζήτημα της χορήγησης των ενισχύσεων , για την εξασφάλιση ότι η επιδότηση είναι στο πεδίο εφαρμογής και για το ποσό της εκτίμησης των πόρων.



• ΘΕΜΑΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑΣ

7.1. Από το 1753 το Βρετανικό Μουσείο έχει στεγάσει μία από τις μεγαλύτερες συλλογές της ανθρώπινης ιστορικής κουλτούρας για τα οφέλη όλου του κόσμου. Το Μουσείο είναι προσηλωμένο στην ποικιλομορφία όλων των ατόμων και των κοινοτήτων διαφορετικών φυλών, χωρών καταγωγής, μητρικών γλωσσών, πεποιθήσεων, πολιτισμών, αναπηριών, φύλων, σεξουαλικών προσανατολισμών, της ηλικίας και του εισοδήματος οι οποίοι το υποστηρίζουν και εργάζονται για αυτό. Αναγνωρίζει ότι:

- η ισότητα της πρόσβασης των ανθρώπων με ειδικές ανάγκες είναι αναπόσπαστο μέρος αυτής της ποικιλότητας
- η ενίσχυση των υπηρεσιών για τους ανθρώπους με ειδικές ανάγκες έχει γρήγορη και θετική επίδραση στην ποιότητα της εμπειρίας σε όλους του χρήστες του Μουσείου

7.2. Σύμφωνα με το νόμο περί διακρίσεων λόγω αναπηρίας του 2005 (Disability Discrimination Act), από τον Δεκέμβριο του 2006 όλοι οι δημόσιοι φορείς έχουν την υποχρέωση να προωθήσουν την ισότητα λόγω αναπηρίας, παρόμοια με το καθήκον να προωθούν τη φυλετική ισότητα σύμφωνα με τον τροποποιημένο Νόμο του 2000.

Ο νόμος ορίζει ένα άτομο με αναπηρία ως κάποιον με:

«Μια σωματική ή πνευματική μειονεξία η οποία έχει μια ουσιαστική και μακροχρόνια δυσμενή επίδραση στην ικανότητα ενός ατόμου να πραγματοποιήσει συνηθισμένες ημερήσιες δραστηριότητες»

Τα καθήκοντα που έχουν οι δημόσιες αρχές σύμφωνα με το νόμο στηρίζονται σε έξι βασικές αρχές:

- Την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών μεταξύ των ατόμων με αναπηρία και άλλων προσώπων
- την εξάλειψη των διακρίσεων, που είναι παράνομες βάσει του νόμου
- την εξάλειψη των παρενοχλήσεων των ατόμων με ειδικές ανάγκες που σχετίζονται με τις αναπηρίες τους
- την προώθηση θετικών στάσεων απέναντι στα άτομα με ειδικές ανάγκες
- την ενθάρρυνση της συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία στο δημόσιο βίο
- τη λήψη μέτρων ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι ειδικές ανάγκες των ατόμων με αναπηρία

7.3.Το Μουσείο έχει αναπτύξει ένα μεγάλο αριθμό υπηρεσιών για το κοινό του με ειδικές ανάγκες. Η λίστα που ακολουθεί είναι ενδεικτική.

Βασικές υπηρεσίες για τυφλούς και μερικώς βλέποντες:

- Χειρισμός προγράμματος για άτομα με προβλήματα όρασης και μαθησιακές δυσκολίες
- Ηχητικές περιγραφές για προσωρινές εκθέσεις
- Ανάγλυφες εικόνες και γραφή Braille για προσωρινές εκθέσεις
- Τυπωμένες πληροφορίες μεγάλου μεγέθους για προσωρινές εκθέσεις
- Ηχητική περιγραφική ιστοσελίδα
- Περιήγηση αφής στην αιγυπτιακή Γλυπτοθήκη
- Μπολ νερού για σκύλους διαθέσιμα στο Γραφείο Πληροφοριών.
- Μεγεθυντικοί φακοί
- Παροχή υπηρεσιών αφής στην Αίθουσα του Παρθενώνα

Τα αρχαιοελληνικά εκθέματα που βρίσκονται στο Βρετανικό μουσείο



Παπαγεωργίου Φωτεινή

Βώρος Άγγελος

Λάκα Χριστίνα

Παπαποστόλου Χαράλαμπος

1.Τα μάρμαρα του Παρθενώνα

1.1.Προλογικό σημείωμα

Τα γλυπτά του Παρθενώνα εκλάπησαν από τον Έλγιν, πρέσβη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας (1799-1803). Η μεταφορά αυτών των μαρμάρων όπως θα δούμε αναλυτικά στο κεφάλαιο 2, έγινε το 1806. Τα χρόνια πέρασαν γοργά και τα μάρμαρα του Παρθενώνα κείτονταν στο Βρετανικό μουσείο. Έτσι, από το 1983, με πρωτοβουλία της τότε Υπουργού Πολιτισμού Μελίνας Μερκούρη, η Ελλάδα έχει καταβάλει προσπάθειες να φέρει τα μάρμαρα πίσω στην Αθήνα. Σε ανακοίνωση που εξέδωσε το Βρετανικό Μουσείο τον Απρίλιο του 2007, αναφέρεται ότι δεν προτίθεται να παραχωρήσει την κυριότητα των Γλυπτών του Παρθενώνα σε ελληνικό μουσείο. Νεότερη ανακοίνωση του Βρετανικού Μουσείου (2009) ανέφερε πως, με την ευκαιρία των εγκαινίων του Νέου Μουσείου της Ακρόπολης, θα ήταν διατεθειμένο να τα δανείσει αρκεί η Ελληνική Κυβέρνηση να αναγνωρίσει το δικαίωμα ιδιοκτησίας τους στο Μουσείο. Η Ελληνική Κυβέρνηση απέρριψε την πρόταση.



Προοπτική αναπαράσταση της εξωτερικής όψης του Παρθενώνα.



Μάρμαρα του Παρθενώνα στο Βρετανικό μουσείο.

1.2. Τα αρχαιοελληνικά ευρήματα που βρίσκονται στο Βρετανικό μουσείο.

1) Αιγίς

2) Απόλλων

3) Απόλλων του HYPERLINK

"http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CF%80%CF%8C%CE%BB%CE%BB%CF%89%CE%BD_%CF%84%CE%BF%CF%85_%CE%A3%CF%84%CF%81%CE%AC%CE%BD%CE%B3%CE%BA%CF%86%CE%BF%CF%81%CE%BD%CF%84"Στράνγκφορντ

4) Αρύβαλλος HYPERLINK

"http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CF%81%CF%8D%CE%B2%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%BF%CF%82_%CE%9C%CE%B1%CE%BA%CE%BC%CE%AF%CE%BB%CE%BB%CE%B1%CE%BD"_____ HYPERLINK

"http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CF%81%CF%8D%CE%B2%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%BF%CF%82_%CE%9C%CE%B1%CE%BA%CE%BC%CE%AF%CE%BB%CE%BB%CE%B1%CE%BD"Μακμίλλαν

5) Χρυσή ασπίδα

6) Γοργόνειο 1

7) Γοργόνειο 2

8) Γρύπας 1

9) Γρύπας 2

10) Διάδημα 1575

11) Διάδημα 144

12) Διάδημα 1615

13) Διάδημα 2097

14) Διάδημα 2099

16) Διόνυσος Σαρδανάπαλος

17) Εκμαγείο

18) Μάρμαρα του Παρθενώνα

19) Ερυθρόμορφος αμφορέας Πέλοπα και HYPERLINK

"http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CF%81%CF%85%CE%B8%CF%81%CF%8C%CE%BC%CE%BF%CF%81%CF%86%CE%BF%CF%82_%CE%B1%CE%BC%CF%86%CE%BF%CF%81%CE%AD%CE%B1%CF%82_%CE%A0%CE%AD%CE%BB%CE%BF%CF%80%CE%B1_%CE%BA%CE%B1%CE%B9_%CE%9F%CE%B9%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%AC%CE%BF%CF%85"Οινομάου

20) Έρωτας

21) Έφιππος πολεμιστής

22) Ζεύγος κνημίδων

23) Τέθριππο Ηλίου

24) Θεά με λέοντες

25) Στήλη του Ιάσο

27) Καλυκόσχημος HYPERLINK

"http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9A%CE%B1%CE%BB%CF%85%CE%BA%CF%8C%CF%83%CF%87%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CF%82_%CE%BA%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%AE%CF%81%CE%B1%CF%82_%CE%92%CF%81%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C_%CE%9C%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B5%CE%AF%CE%BF_%CE%B1%CF%81._E466" κρατήρας

28) Κεφαλή Λυσιμάχης

29) Χρυσό κόσμημα

30) Χρυσό κόσμημα

31) Λέων

32) Θεά Μέλισσα

33) Μέλισσα

34) Προτομή του Ομήρου

35) Αμφορέας HYPERLINK

"http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CE%BC%CF%86%CE%BF%CF%81%CE%AD%CE%B1%CF%82_Burgon_(%CE%92%CF%81%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C_%CE%9C%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B5%CE%AF%CE%BF_%CE%B1%CF%81._B130)" Burgon

HYPERLINK

"http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CE%BC%CF%86%CE%BF%CF%81%CE%AD%CE%B1%CF%82_Burgon_(%CE%92%CF%81%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C_%CE%9C%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B5%CE%AF%CE%BF_%CE%B1%CF%81._B130)"

36) Παναθηναϊκός αμφορέας

37) Παναθηναϊκός αμφορέας

38) Παναθηναϊκός αμφορέας

39) Παναθηναϊκός αμφορέας

40) Παναθηναϊκός αμφορέας του Ζωγράφου της Αιώρας

41) Περιδέрайο

42) Περιδέрайο

43) Περιδέрайο

44) Προτομή του Περικλή

45) Χρυσό σκεύος

46) Σκουλαρίκια

47) Σκουλαρίκια

48) Σκύθες HYPERLINK
"http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CE%BA%CF%8D%CE%B8%CE%B5%CF%82_(%CE%92%CF%81%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C_%CE%9C%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B5%CE%AF%CE%BF,_%CE%B1%CF%81._2106d)"

49) Χρυσός στέφανος

50) Σφίγγα 1

51) Σφίγγα 2

52) Ύπνος

53) Ίριδα

54) Κλεμμένη καρυάτιδα

Ας αναλύσουμε κάποια από αυτά.

- Απόλλων του Στράνγκφορντ

Ιστορικό της ανεύρεσης.

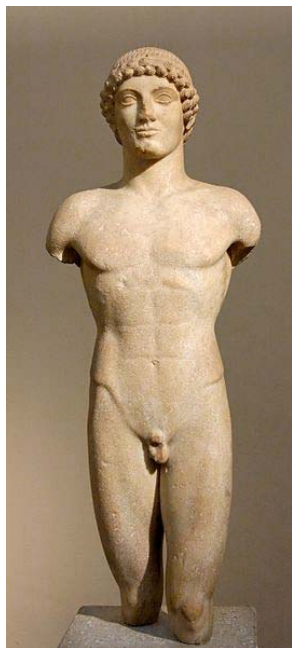
Ο τόπος ανεύρεσής του δεν είναι γνωστός, λέγεται όμως ότι βρέθηκε στην ανασκαφή των Κυκλάδων. Ονομάζεται έτσι από τον πρώην ιδιοκτήτη του, Πέρσυ Σμιθ, 6ο Υποκόμη του Στράνγκφορντ, ο οποίος εκτός των άλλων είχε διατελέσει πρέσβης στην Οθωμανική Αυτοκρατορία το 1820.

Περιγραφή.

Διατηρείται σε πολύ καλή κατάσταση με λίγες φθορές στο πρόσωπο, ενώ λείπουν τα χέρια από τις μασχάλες, και τα πόδια από τα γόνατα. Ο κούρος ύψους ενός μέτρου παριστάνει έναν έφηβο που κάνει με το αριστερό πόδι ένα βήμα μπροστά. Η έκφραση του προσώπου είναι

σοβαρή, με έναν αμυδρό υπαινιγμό του χαρακτηριστικού «αρχαϊκού μειδιάματος». Η κοντή κόμη είναι εξαιρετικά περιποιημένη και στεφανώνει με μπούκλες το όμορφο κεφάλι. Η απόδοση των μυών του σώματος είναι ανατομικά σωστή και χαρακτηρίζει καλλιτεχνικά την άριστη σωματική αγωγή αριστοκρατικού εφήβου.

Φωτογραφία:



2) Ίριδα

Οι μορφές του Ποσειδώνα και της Αθηνάς, που αναμετρήθηκαν για την κυριαρχία της Αθήνας, βρίσκονταν στο κέντρο του δυτικού αετώματος και πλαισιώνονταν από άρματα. Και οι δύο συνοδεύονταν από έναν αγγελιαφόρο: Η Αθηνά από τον Ερμή και ο Ποσειδώνας από την Ίριδα. Η τελευταία είναι η μόνη θεότητα στην οποία ο Όμηρος έδωσε φτερά, γι' αυτό αναγνωρίζεται εύκολα στις καλλιτεχνικές αναπαραστάσεις της, σε αγγεία ή γλυπτά, από τα φτερά στη πλάτη και στα σανδάλια ή από τον Κηρύκειο στο χέρι. Στο θραύσμα αυτό, ωστόσο, δεν σώζονται τα φτερά της, που ανοιγμένα πίσω θα έδιναν ζωντάνια και φυσικότητα στο πέταγμα της, ούτε η κεφαλή. Η φτερωτή αγγελιαφόρος των θεών, η οποία πήγαινε και έπαιρνε μηνύματα από θεούς και θνητούς, απεικονίζεται να κινείται με ένταση και ορμητικότητα, φορώντας ένα κοντό ένδυμα που εφάπτεται στο σώμα της και κυματίζει υποδηλώνοντας τη κίνηση της προς τα εμπρός. Η συσχέτιση της Ίριδας με τον Ποσειδώνα στη σύνθεση του αετώματος δεν είναι τυχαία. Τόσο το όνομα της όσο και αρκετές μυθολογικές παραδόσεις που την αφορούν

παραπέμπουν στο υγρό στοιχείο. Θεωρείται κόρη του Θαύμαντα, γιου του Πόντου, και της Ηλέκτρας, κόρης του Ωκεανού. Η σχέση της με το νερό πιστοποιείται και από την λατρεία της, που σε αρκετές περιοχές συνδυαζόταν με την λατρεία θεοτήτων όπως ο Ποσειδώνας, η Αμφιτρίτη, η Νηρηίδες και η Ινώ. Ο Ίριδα θεωρείτο πρόδρομος του Ερμή, σταδιακά, μάλιστα, θεωρήθηκε αγγελιαφόρος των Θεών προς τις γυναίκες ή αποκλειστική αγγελιαφόρος της Ήρας. Στην Ιλιάδα εμφανίζεται να μεταφέρει στον Ποσειδώνα την εντολή του Δία να μην στηρίζει τους Έλληνες, να μεταφέρει έξω από το πεδίο της μάχης την Αφροδίτη, να ενημερώνει τον Αχιλλέα για τον θάνατο του Πάτροκλου, να μεταφέρει την παράκληση του πρώτου προς τους ανέμους για να ανάψει πυρά που θα κάψει το σώμα του αγαπημένου φίλου του και να καλεί την Ελένη να δει την μονομαχία του Πάρη και του Μενέλαου



1.3.Πίνακας με τον ακριβή αριθμό των μαρμάρων που βρίσκονται τόσο στο Βρετανικό μουσείο όσο και στην Ελλάδα.

Τα Μάρμαρα του Παρθενώνα, που εκτίθενται στο Βρετανικό Μουσείο, αποτελούν το 60% περίπου του συνόλου του γλυπτού διακόσμου του Παρθενώνα που σώζεται σήμερα. Τα Γλυπτά του Παρθενώνα δεν είναι αυθύπαρκτα έργα τέχνης. Δημιουργήθηκαν ως αρχιτεκτονικά και συμβολικά μέρη του ναού της Αθηνάς, που χτίστηκε τον 5ο αι. π.Χ., στην ακμή της δόξας του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού. Η σύλληψη της αρχικής ιδέας, υλοποιούμενη με την κατασκευή του κτίσματος, μετουσιώνεται στην ισορροπία διαμέσου της συμμετρίας και μορφοποιείται με το τρίγωνο που σχηματίζουν οι μετόπες, η ζωφόρος και τα αετώματα. Το μνημείο γίνεται πλήρως κατανοητό μόνο με τα Γλυπτά του και τα Γλυπτά αυτά αποκτούν την πραγματική τους εννοιολογική υπόσταση μόνο πλησίον του ναού, στο φυσικό και ιστορικό τους περιβάλλον. Ο Παρθενώνας στέκεται ως κορυφαίο μνημείο εδώ και 2.500 χρόνια και θεωρείται ύψιστο σύμβολο της ελευθερίας της σκέψης, της δημοκρατίας της σκέψης, της φιλοσοφίας, της αρμονίας και της ανωτερότητας. Αποτελεί το αξεπέραστο μνημείο του Δυτικού πολιτισμού. Η ΟΥΝΕΣΚΟ επέλεξε τον Παρθενώνα ως έμβλημα της και συμπεριέλαβε τον αρχαιολογικό χώρο της Ακρόπολης στον κατάλογο με τα μνημεία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Τομή της ανατολικής όψης του Παρθενώνα
όπου απεικονίζονται οι θέσεις που
κατείχαν η ζωφόρος, οι μετόπες
και το αέτωμα στο
μνημείο (G.Niemann)



Μετόπες

Ανατολική πλευρά (Γιγαντομαχία)

Στο Μουσείο Ακροπόλεως: όλες οι πλάκες (14) - στη θέση τους έχουν τοποθετηθεί αντίγραφα



Δυτική πλευρά (Αμαζονομαχία)

Στη θέση τους στο μνημείο: όλες οι πλάκες (14)



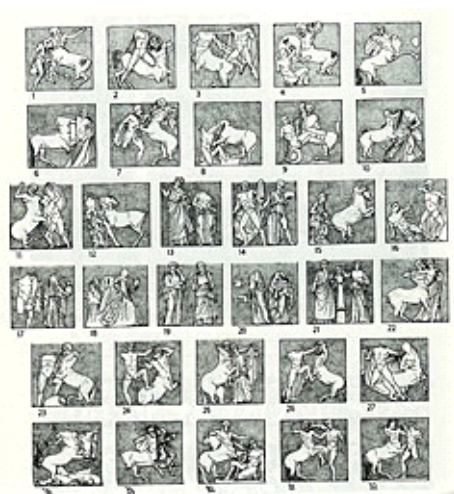
Βόρεια πλευρά (Τρωικός Πόλεμος)

Στη θέση τους ή στο Μουσείο Ακροπόλεως: 13 πλάκες ακέραιες ή σε θραύσματα



Νότια πλευρά (αγώνας Λαπιθών-Κενταύρων)

Στη θέση τους στο μνημείο: 1 πλάκα
στο Μουσείο Ακροπόλεως: 11 πλάκες ακέραιες ή σε θραύσματα
στο Βρετανικό Μουσείο: 16 πλάκες ακέραιες ή σε θραύσματα
(θραύσματα των 6 από αυτές φυλάσσονται και στο Μουσείο Ακροπόλεως)



Αετώματα

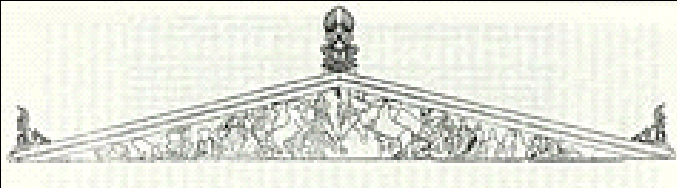
Ανατολικό αέτωμα (γέννηση της Αθηνάς)

στο Μουσείο Ακροπόλεως: 4 μορφές (C, H, N, P)
στο Βρετανικό Μουσείο: 10 μορφές (A, B, D, E, F, G, K, L, M, O)



Δυτικό αέτωμα (αγώνας Αθηνάς και Ποσειδώνα)

στο Μουσείο Ακροπόλεως: 8 μορφές (B, E, J, K, S, U, V, W)
στο Βρετανικό Μουσείο: 4 μορφές (A, P, Q, T)
θραύσματα της ίδιας μορφής στο Βρετανικό Μουσείο και στο Μουσείο Ακροπόλεως: 6 μορφές (C, H, L, M, N, O)



Ζωφόρος

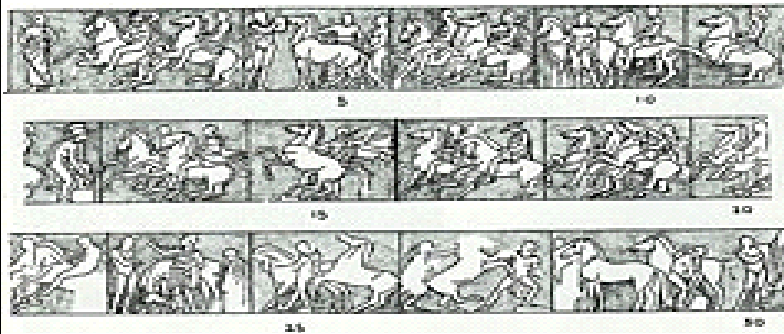
Απεικόνιζε τα Μεγάλα Παναθήναια και την αποτελούσαν 115 πλάκες (119 ανάγλυφες επιφάνειες, αφού οι γωνιαίοι λίθοι αριθμούνται διπλά). Από αυτές σώζονται πλήρεις ή σε θραύσματα 112 πλάκες. Ειδικότερα:

Δυτική πλευρά (σώζονται και οι 16 πλάκες)

στο Μουσείο Ακροπόλεως: 13 πλάκες

στο Βρετανικό Μουσείο: 2 πλάκες

Θραύσματα της ίδιας πλάκας στο Βρετανικό Μουσείο και στο Μουσείο Ακροπόλεως: 1 πλάκα



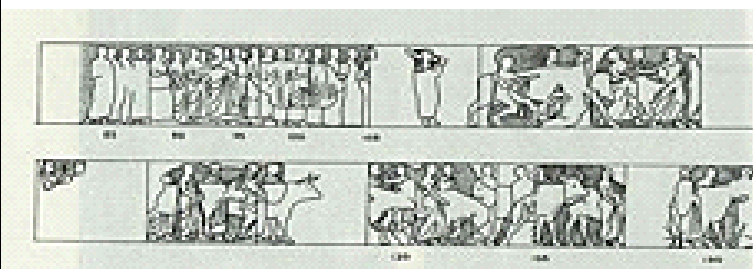
Νότια πλευρά (σώζονται 41 πλάκες)

στη θέση τους στο μνημείο: 2 πλάκες

στο Μουσείο Ακροπόλεως: 12 πλάκες

στο Βρετανικό Μουσείο: 24 πλάκες

Θραύσματα της ίδιας πλάκας στο Βρετανικό Μουσείο και στο Μουσείο Ακροπόλεως: 3 πλάκες

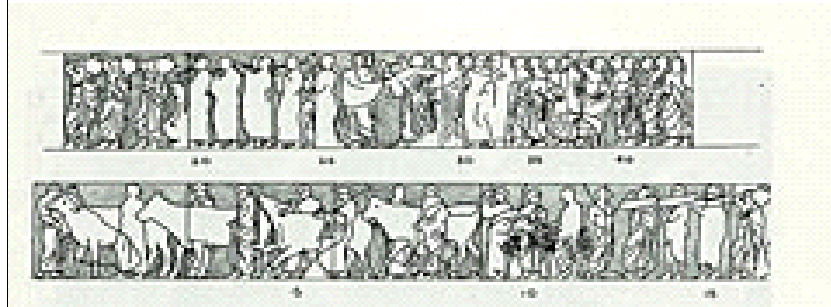


Βόρεια πλευρά (σώζονται 46 πλάκες)

στο Μουσείο Ακροπόλεως: 24 πλάκες

στο Βρετανικό Μουσείο: 15 πλάκες

Θραύσματα της ίδιας πλάκας στο Βρετανικό Μουσείο και στο Μουσείο Ακροπόλεως: 7 πλάκες

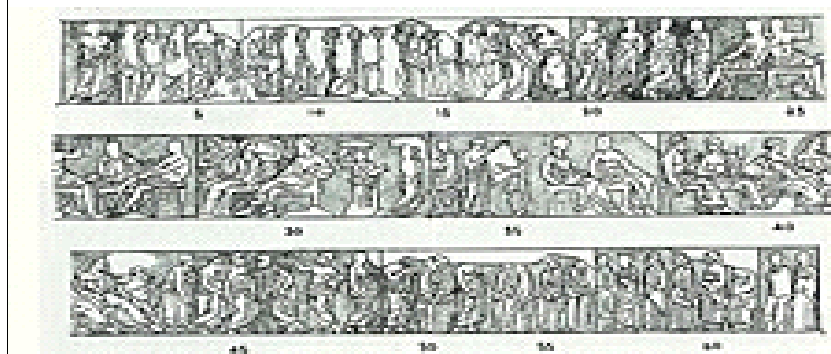


Ανατολική πλευρά (σώζονται 9 πλάκες)

στο Μουσείο Ακροπόλεως: 3 πλάκες

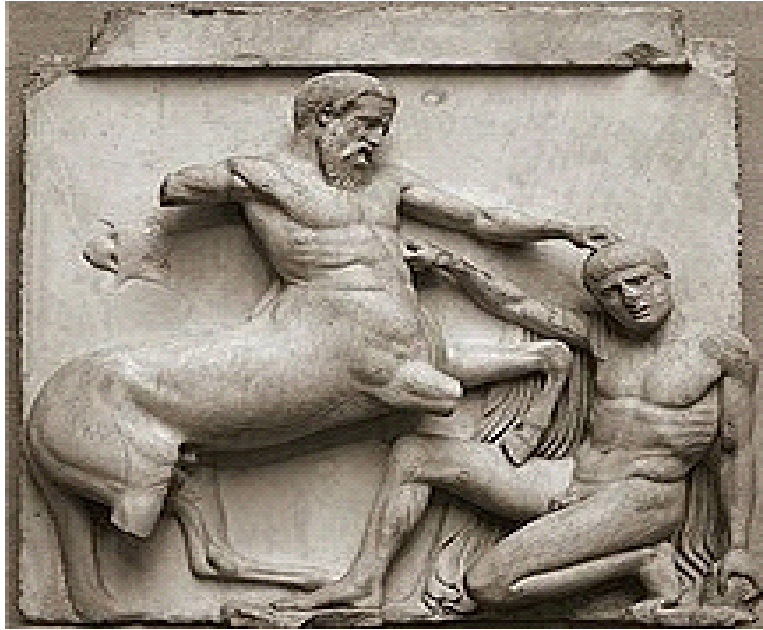
στο Βρετανικό Μουσείο: 1 πλάκα

Θραύσματα της ίδιας πλάκας στο Βρετανικό Μουσείο και στο Μουσείο Ακροπόλεως: 5 πλάκες



1.4.Αναλυτικά

ΟΙ ΜΕΤΟΠΕΣ



Οι **μετόπες** είναι οι ορθογώνιες πλάκες που εναλλάσσονται με τρίγλυφα στο διάζωμα του ναού πάνω από τα επιστύλια. Ήταν τα πρώτα τμήματα του ναού που διακοσμήθηκαν με ανάγλυφες μυθολογικές παραστάσεις από σπουδαίους γλύπτες της εποχής (445-440 π.Χ.). Οι 92 μετόπες του Παρθενώνα εικονίζουν: α) στην ανατολική πλευρά την Γιγαντομαχία, δηλαδή τον αγώνα των Ολύμπιων θεών με τους Γίγαντες που ήθελαν να ανατρέψουν την τάξη του Ολύμπου, β) στη δυτική πλευρά την Αμαζονομαχία, τον αγώνα των προϊστορικών κατοίκων της Αθήνας, εναντίον των Αμαζόνων που είχαν εισβάλει στον τόπο τους, γ) στη νότια πλευρά την Κενταυρομαχία, την άγρια πάλη ανάμεσα στους Κενταύρους και τους Λαπίθες, λαό της Θεσσαλίας, γιατί οι πρώτοι θέλησαν να αρπάξουν τις γυναίκες των Λαπιθών κατά την τελετή του γάμου του βασιλιά τους Πειρίθου, τέλος δ) στη βόρεια πλευρά σκηνές από τον Τρωικό πόλεμο.

- Ανατολική ζωφόρος, λίθος V, Βρετανικό Μουσείο



Πολλά είναι τα ερμηνευτικά προβλήματα των παραστάσεων της ζωφόρου. Όπως φαίνεται, ο τόπος και ο χρόνος των διαφόρων σκηνών δεν έχει διευκρινισθεί. Σκηνές προετοιμασίας που υπάρχουν σποραδικά σε διάφορα σημεία εναλλάσσονται με σκηνές πορείας. Οι ιππείς της δυτικής ζωφόρου πρέπει να βρίσκονται στο Δίπυλο, τα άρματα και οι ιππείς που τρέχουν πάνω στα καλπάζοντα άλογά τους δεν είναι δυνατόν να βρίσκονται στον ανήφορο προς την Ακρόπολη, ενώ οι κανηφόροι έχουν προχωρήσει και παραδώσει τις προσφορές τους. Ακόμη παραμένουν αναπάντητα αρκετά ερωτήματα: κατά πόσον πρόκειται για τον παλαιό ή τον καινούργιο **πέπλο**, πού παραδίδεται στην κεντρική σκηνή, πού φυλασσόταν το **διipeτές ξόανο** της θεάς, μια και ο αρχαϊκός ναός της Αθηνάς είχε καεί από τους Πέρσες, ενώ το Ερέχθειο δεν είχε ακόμη χτισθεί. Εάν η θέση των θεών στην ανατολική ζωφόρο αντιστοιχεί με την τοπογραφική θέση των ιερών της Αθήνας και οι θεοί είναι στην περιοχή του περιβόλου των 12 θεών, τότε ο άρχων βασιλεύς και η ιέρεια μπορεί να τοποθετούν τον πέπλο κάπου κοντά, ίσως στην Βασίλειο Στοά, στην Αρχαία Αγορά. Διαφορές παρατηρούνται μεταξύ των απεικονίσεων της ζωφόρου και των περιγραφών της πομπής στις φιλολογικές πηγές: π.χ. παραλείπονται οι αντιπρόσωποι των συμμάχων και των αποικιών, καθώς και οι σκιαφόροι και διφροφόροι που ήταν κόρες μετοίκων και ακολουθούσαν τις Αθηναίες κανηφόρους. Η σημαντικότερη όμως παράλειψη είναι ότι δεν εικονίζεται το παναθηναϊκό πλοίο, στο κατάρτι του οποίου μεταφερόταν ο πέπλος απλωμένος σαν ιστίο (πανί). Το πλοίο βέβαια δεν ανέβαινε ως την Ακρόπολη, αλλά σταματούσε κάπου κοντά στον Άρειο Πάγο. Από εκεί ο πέπλος μεταφερόταν στα χέρια. Αυτό οδήγησε την Αμερικανίδα αρχαιολόγο S. Rotroff να διατυπώσει την άποψη, ότι στα ανατολικά τμήματα των

μακρών πλευρών της ζωφόρου εικονίζονται οι δύο παρατάξεις της πομπής που έφθασαν στην Ακρόπολη, αφού έμεινε το πλοίο στον 'Αρειο Πάγο. Μια άλλη θεωρία για την ερμηνεία της πομπής διατύπωσε η Ελληνίδα αρχαιολόγος Χρ. Καρδαρά, η οποία υποθέτει ότι έχουμε την απεικόνιση της αρχικής πρώτης πομπής με την καθιέρωση της εορτής των Παναθηναίων από τον Ερεχθέα που τον ταυτίζει με τον Εριχθόνιο και τον αναγνωρίζει στο αγόρι (35) της ανατολικής ζωφόρου. Τον ιερέα (34) της ίδιας πλευράς ταυτίζει με τον Κέκροπα, τη μορφή (33) με τη Γη και τα κορίτσια (31 & 32) με τις κόρες του. Ενδιαφέρουσα είναι και η θεωρία του 'Αγγλου αρχαιολόγου J. Boardman που ταυτίζει την πομπή των 192 ιππέων της ζωφόρου με την πομπή των 192 αφηρωϊσμένων πεσόντων της μάχης του Μαραθώνα, με την παρουσία θεών και επωνύμων ηρώων. Εξαιρεί όμως τους ηνίοχους των αποβατικών αρμάτων, ενώ είναι γνωστό ότι ο ηνίοχος είχε την ίδια συμβολή στη νίκη με τον **αποβάτη** και γι' αυτό έπαιρνε και έπαθλο. Η τοπική και χρονική ανάμειξη σκηνών, καθώς και η διαίρεση της πομπής σε δύο τμήματα οδήγησε κατά καιρούς σε άλλες υποθέσεις: π.χ. η Αμερικανίδα αρχαιολόγος E. Harrison θεωρεί ότι η ζωφόρος εικονίζει την πομπή των Παναθηναίων σε διαφορετικές εποχές στις τρεις πλευρές. Η δυτική πλευρά εικονίζει την πομπή στα μυθικά χρόνια, η βόρεια στην αρχαϊκή εποχή, η νότια στην κλασική. Στη νότια ζωφόρο εικονίζονται 60 ιππείς, που διακρίνονται σε 10 ομάδες ανά έξι, 10 άρματα, 10 βόδια με τους συνοδούς τους κ.ά. Η κυριαρχία του αριθμού 10 στη νότια ζωφόρο παραπέμπει στις 10 φυλές, στις οποίες διήρесе ο Κλεισθένης τους Αθηναίους πολίτες για λόγους διοικητικούς και πολιτικούς, ενώ στη βόρεια ζωφόρο συναντάται επανειλημμένα ο αριθμός 4 και τα πολλαπλάσιά του, πράγμα που παραπέμπει στις 4 φυλές της αρχαϊκής εποχής, π.χ. τα 12 άρματα αντιστοιχούν στις 12 φρατρίες. Η Γερμανίδα αρχαιολόγος E. Simon διατύπωσε επίσης μια παρόμοια θεωρία, ότι η βόρεια πομπή πραγματοποιείται την αρχαϊκή εποχή, ενώ η νότια την κλασική. Ο Ιταλός αρχαιολόγος L. Beschi δέχεται, όπως η E. Harrison, τον διαχωρισμό της πομπής σε δύο παρατάξεις που διέπονται από διαφορετικές αριθμητικές αρχές: στη νότια πλευρά ο επαναλαμβανόμενος αριθμός 10 στις διάφορες ομάδες αντιστοιχεί με τις 10 φυλές. Στη βόρεια πλευρά η κυριαρχία του αριθμού 4 με τα πολλαπλάσιά του είναι σύμφωνη με την αρχαϊκή διαίρεση των πολιτών σε 4 φυλές. Σε κάθε παράταξη διακρίνονται τρία θέματα: πομπή θυσίας στην Ακρόπολη, αρματοδρομία και παρέλαση ιππέων με διαφορετική ταχύτητα ανάλογα με την εξέλιξη του αγώνα στον Δρόμο, στην οδό Παναθηναίων, στην Αρχαία Αγορά. Έχουμε λοιπόν διαφορετικούς ρυθμούς, χρόνους και χώρους, πράγμα που έρχεται σε αντίθεση με την άποψη, ότι η ζωφόρος

εικονίζει μίαν ενιαία πομπή από τον Κεραμεικό στην Ακρόπολη. Ωστόσο η ενότητα της παράστασης επιτυγχάνεται από έναν χώρο όχι πραγματικό, αλλά ιδεολογικό, από τον θρησκευτικό χώρο της αναθηματικής προσφοράς. Ο Παρθενώνας που είναι ένα κτήριο χωρίς βωμό, με ένα άγαλμα στο εσωτερικό του που δεν είναι λατρευτικό, είναι ένα μεγάλο ανάθημα και η ζωφόρος του το μεγαλύτερο αναθηματικό ανάγλυφο της ιστορίας με επιλογές σημαντικών θεμάτων από το ευρύ πρόγραμμα της εορτής των Παναθηναίων. Οι επιλογές είναι κατανεμημένες σε δύο μέτωπα ανάλογα με την προέλευσή τους ιστορικοθρησκευτική και πολιτική. Ωστόσο ενώ μοιάζουν αντιθετικές, συντίθενται με θαυμαστό τρόπο στην ανατολική πλευρά. Έτσι η ζωφόρος είναι σύνθεση της παλαιότερης παράδοσης και της δημοκρατικής ανανέωσης σε μια σπάνια στιγμή ισορροπίας.

- Νότια ζωφόρος

Οι μετόπες της νότιας ζωφόρου είχαν ως θέμα την μάχη των Λαπίθων με τους Κενταύρους, την γνωστή Κενταυρομαχία, στην οποία πήρε μέρος ο μυθικός βασιλιάς των Αθηνών Θησέας. Μία από τις μετόπες βρίσκεται ακόμα στην Αθήνα, ενώ μια άλλη φιλοξενείται στο Λούβρο και δεκαπέντε άλλες στο Βρετανικό Μουσείο. Δεκατέσσερις από αυτές τις αγόρασε ο Λόρδος [HYPERLINK "http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A4%CF%8C%CE%BC%CE%B1%CF%82%CE%9C%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%85%CF%82,%7%CE%BF%CF%82%CE%BA%CF%8C%CE%BC%CE%B7%CF%82%CF%84%CE%BF%CF%85%CE%88%CE%BB%CE%B3%CE%B9%CE%BD"](http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A4%CF%8C%CE%BC%CE%B1%CF%82%CE%9C%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%85%CF%82,%7%CE%BF%CF%82%CE%BA%CF%8C%CE%BC%CE%B7%CF%82%CF%84%CE%BF%CF%85%CE%88%CE%BB%CE%B3%CE%B9%CE%BD)Έλγιν. Οι κεντρικές μετόπες ήταν ανταλλαγμένες με αυτές της βόρειας ζωφόρου από την αρχαιότητα.

2.Το χρονικό και ιστορικό της «κλοπής» των μαρμάρων του Παρθενώνα από τους Βρετανούς

Τυφλά είναι τα μάτια που δε χύνουν δάκρυα βλέποντας, Ω, Ελλάς αγαπημένη, τα ιερά σου μάρμαρα να αρπάζονται από βλάσφημα Εγγλέζικα χέρια που έχουν ξαναπληγώσει την πονεμένη σου καρδιά και αρπάξει τους θεούς σου, τους θεούς που μισούν το απαίσιο κλίμα της Αγγλίας."

Λόρδος Βύρωνας, "Childe Harold"

2.1. Προλογικό σημείωμα

Τα Γλυπτά του Παρθενώνα, γνωστά και ως Ελγίνεια Μάρμαρα, ονομασία που υποβαθμίζει την πράξη αρπαγής των γλυπτών του Παρθενώνα από τον λόρδο Έλγιν, είναι μεγάλη συλλογή από μαρμάρινα γλυπτά που εκλάπησαν από τον Τόμας Μπρους, 2^ο Κόμης του Έλγιν, πρέσβη στην Οθωμανική Αυτοκρατορία από το 1799 μέχρι το 1803 και μεταφέρθηκαν στην Βρετανία το 1806. Εκμεταλλευόμενος την Οθωμανική ηγεμονία στην ελληνική επικράτεια, κατάφερε και απέκτησε φερμάνι από τον Οθωμανό Σουλτάνο για την αποκαθήλωσή τους από τον Παρθενώνα με σκοπό την μέτρηση και την αποτύπωσή τους σε σχέδια, και στη συνέχεια προχώρησε στην αφαίρεση και φυγάδευσή τους. Τα γλυπτά αυτά αποθηκεύτηκαν στο Βρετανικό Μουσείο του Λονδίνου το 1816. Το οθωμανικό φερμάνι, που κατέχει το Βρετανικό Μουσείο "δεν φέρει την υπογραφή και τη σφραγίδα του Σουλτάνου ή τη συνήθη επίκληση στο Θεό, και χωρίς αυτά, ο Έλγιν και συνεπώς το Βρετανικό Μουσείο δεν έχουν καμία νομική απόδειξη της κυριότητας των Γλυπτών του Παρθενώνα", σύμφωνα με έκθεση ειδικών. Το 1936 τοποθετήθηκαν στην έκθεση Duveen που δημιουργήθηκε για αυτό το σκοπό.



- Τα πρώτα χρόνια της δράσης του Έλγιν.

Το μεγαλύτερο ελάττωμα του Έλγιν ήταν η φιλαργυρία. Όταν διορίστηκε, όχι χωρίς πολιτικές πιέσεις εκ μέρους του, στη θέση του πληρεξούσιου πρεσβευτή στην Υψηλή Πύλη στην Κωνσταντινούπολη, το 1799, αποφάσισε πως η θητεία του θα γινόταν γνωστή για την αφοσίωσή του στις καλές τέχνες. Συνέλαβε την ωραία ιδέα να κάνει σχέδια και εκμαγεία από τα εξαιρετικά αρχαία ερείπια στην Αθήνα και επιδίωξε να εξασφαλίσει την κυβερνητική υποστήριξη για το σχέδιο αυτό. Τον Ιούλιο του 1800 η εμπροσθοφυλακή της αποστολής έφτασε στην Αθήνα, όπου τους υποδέχτηκε ο Βρετανός πρόξενος Σπυρίδων Λογοθέτης. Είναι σημαντικό να θυμόμαστε πως το δεδηλωμένο σχέδιο του λόρδου Έλγιν, ως αυτό το σημείο τουλάχιστον, δεν ήταν παρά να κάνει αντίγραφα και εκμαγεία και ίσως να μαζέψει μερικά σκόρπια δείγματα. Όμως, όπως επρόκειτο να πληροφορήσει αργότερα το Κοινοβούλιο, όλα τα σχέδιά του άλλαξαν κάποια στιγμή το Μάιο του 1801:

«Οι Τούρκοι συνεχώς καταστρέφουν τα κεφάλια των αγαλμάτων και σε κάποια περίπτωση μου ανέφεραν συγκεκριμένα πως είχαν κονιορτοποιήσει τα αγάλματα για να τα κάνουν μαρμαρόσκονη. Ύστερα από αυτές τις υποδείξεις και με αυτά τα συναισθήματα προχώρησα στην αφαίρεση όσων γλυπτών μπορούσα με άνεση να αφαιρέσω. Δεν αποτελούσε μέρος του αρχικού μου σχεδίου να μεταφέρω άλλο τίποτα πέρα από τα εκμαγεία μου.»

Ο Έλγιν, εκμεταλλευόμενος τη θέση του και τη μεγάλη επιρροή που ασκούσε η αγγλική πολιτική στην τουρκική κυβέρνηση, λόγω της στρατιωτικής βοήθειας που οι Άγγλοι είχαν προσφέρει στους Τούρκους στον πόλεμο εναντίον των Γάλλων του Ναπολέοντα στην Αίγυπτο, κατόρθωσε να αποσπάσει φερμάνι από τον Σουλτάνο, στις 6 Ιουλίου 1801, που του επέτρεψε την αφαίρεση αρχαιοτήτων από την Ακρόπολη. Με το φερμάνι αυτό ο Έλγιν ολοκλήρωσε το έργο που είχε αρχίσει τον Αύγουστο του 1800 με ειδικό συνεργείο, το οποίο ως τότε εκτελούσε απεικονίσεις, καταμετρήσεις και αρχιτεκτονικά σχέδια των μνημείων της Ακρόπολης. Με πλούσια δώρα προς τις τοπικές τουρκικές αρχές των Αθηνών, ο Έλγιν πέτυχε να ερμηνεύσει το φερμάνι όπως ήθελε. Η επίμεμπτη αυτή πολιτική είχε αποτέλεσμα να μείνουν τα μνημεία του Ιερού της Αθηνάς έρμαιο στη βουλιμία του Άγγλου πρεσβευτή. Σε διάστημα 18 μηνών, δηλαδή ως το τέλος του 1802, το συνεργείο είχε εκτελέσει όσα ήθελε ο Έλγιν.



- Στις 30 Ιουλίου 1801:

Αφαιρέθηκε η πρώτη μετόπη από τον Παρθενώνα. Από την ημερομηνία αυτή και ύστερα η πρακτική πλευρά των πραγμάτων απέκτησε πρωτεύουσα σημασία.

- Στις 28 Οκτωβρίου ανέφερε πως:

« Με ένα μόνο πριόνι που πήρα απο την μονή, πριόνισαν ένα πολύτιμο τμήμα από το γείσο του θριγκού στο ναό του Ποσειδώνα του Ερεχθέως και με το ίδιο πριόνι πριονίζουν τώρα μια ανάγλυφη παράσταση, ένα μέρος από την ζωοφόρο του Παρθενώνα.» Αυτό σήμαινε ότι επιχειρούσαν να κόψουν την πλάτη των αρχιτεκτονικών γλυπτών, όταν εξαιτίας του πάχους τους ήταν πολύ βαριά. Απαιτούν μόνο την επιστροφή των γλυπτών του Παρθενώνα. Αλλά βέβαια στις άλλες περιπτώσεις δεν τους είπαν πως η αφαίρεση έγινε για το καλό της Ελλάδας. Ο ήχος του πριονιού ακουγόταν με αυξανόμενη επιμονή καθώς τελείωνε το 1802.

Ο Τζ. Μπ. Λουζιέρι, ο Ιταλός ζωγράφος που προσελήφθη από τον Έλγιν και επόπτευε για λογαριασμό του τη λεηλασία, έγραψε στον Έλγιν ξανά αναφερόμενος στο κεντρικό κομμάτι της ανατολικής ζωοφόρου πως:

« Επειδή δεν πριονίστηκε καλά εξαιτίας της έλλειψης αρκετά λεπτών πριονιών και επειδή ήταν λίγο αδύναμο στο κέντρο, χώρισε στα δύο κατά την διάρκεια της μεταφοράς, παρά τις προφυλάξεις που είχαμε λάβει. Ευτυχώς έσπασε στο κέντρο σε ευθεία γραμμή, σε ένα σημείο που δεν έχει γλυπτική εργασία. Έτσι το ατύχημα μας βοήθησε να το μεταφέρουμε γρήγορα και να το φορτώσουμε στο πλοίο.» Στην επιχείρηση αυτή, το χειρότερο και από την αρπαγή των αρχαίων ήταν η από τα μνημεία, καθώς και πολλών άλλων αρχιτεκτονικών πλαισίων, στην προσπάθεια των εργατών να αποσπάσουν τις πλάκες της ζωοφόρου και τις μετόπες, με τις πρωτόγονες μεθόδους που χρησιμοποιούσαν.



Η ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΚΛΟΠΗΣ

- Το τέλος των μοχθηρών επιχειρήσεων του Έλγιν.

Στο τέλος της επιχείρησής του ο Έλγιν είχε μαζέψει πολλά από τα καλύτερα μέλη που μπορούσε να προσφέρει η Ακρόπολη. Εκείνοι που ισχυρίζονται πως τα κτίρια και τα γλυπτά διατηρήθηκαν καλύτερα χάρη στις προσπάθειές του, όποια και αν ήταν τα κίνητρό του, θα πρέπει να αναρωτηθούν αν άφησε τα οικοδομήματα και τα γλυπτά σε καλύτερη κατάσταση από ό,τι τα βρήκε. Για τα οικοδομήματα από όπου έκοψαν άγαρμπα τους θριγκούς τους, θα πρέπει να απαντήσει αρνητικά στην ερώτηση. Για τα αγάλματα, είναι δυνατόν να φέρει κανείς το επιχείρημα πως μπορεί να βρίσκονταν σε χειρότερη κατάσταση αν ο Έλγιν δεν είχε γεννηθεί, ή δεν είχε διοριστεί πρεσβευτής σε μια διεφθαρμένη και παρακμάζουσα αυτοκρατορική αυλή.

2.2. Η μεταφορά αυτών των ευρημάτων

Η πολυθρύλητη μεταφορά των ευρημάτων έγινε μέσω του μέντωρ. Το **Μέντωρ** ήταν ένα μικρό μπρίκι που το κυβερνούσε ο καπετάνιος Eglen. Είχε αγοραστεί από το λόρδο Έλγιν και έκανε πανιά από το αθηναϊκό επίνειο, τον Πειραιά, στις 5 Ιανουαρίου του 1802 με πολλά κιβώτια γεμάτα εκμαγεία και γλυπτά. Υπήρχαν τρία μαρμάρινα μπουστά από τον Παρθενώνα, ένα κομμάτι από τη ζωοφόρο και ένας μαρμαρίνος θρόνος. Ακολουθώντας ένα μακρύτερο δρομολόγιο μέσω Αλεξάνδρειας και Κύπρου, για να φορτώσει και άλλα εμπορεύματα, το Μέντωρ ναυάγησε σε βαθιά νερά έξω από τα Κύθηρα. Η ζωοφόρος του ναού της Απτέρου Νίκης, σε τέσσερα κιβώτια, ανασύρθηκε μέσα σε ένα μήνα, αλλά τα υπόλοιπα φαίνεται πως δεν ήταν δυνατόν να σωθούν. Ο Έλγιν έστειλε έναν υπηρέτη του Hamilton, κάποιον Peter Gavallo, για να έρθει σε επαφή με τον Βρετανό πρόξενο στα Κύθηρα. Σε αυτόν τον αξιωματούχο, τον Emmanuel Caluci, πήγε ένα γράμμα. Στο γράμμα ο Έλγιν έγραφε για τα μάρμαρα που βρίσκονταν στο βυθό της θάλασσας:

« Τα κιβώτια περιέχουν πέτρες χωρίς ιδιαίτερα μεγάλη αξία, αλλά είναι για μένα πολύ σημαντικό να τις περισώσω.»

- Τελικά:

Κατά την επιστροφή του στην πατρίδα ο λόρδος Έλγιν είχε την ατυχία να φυλακιστεί από τις αρχές του Βοναπάρτη και να κρατηθεί όμηρος ως την ασφαλή επιστροφή του Γάλλου στρατηγού Boyer. Έμεινε στο Ραυ ως τη μέρα που αφέθηκε ελεύθερος προσωρινά από τον Ταλλεϋράνδο, το 1806. Αυτό όμως δεν εμπόδισε τον Lusieri από το να ενεργήσει σαν να λάβαινε ακόμα διαταγές από τον κύριό του. Με εντολές του νέου Βρετανού πρεσβευτή, του σερ William Drummond, καινούρια αποκτήματα και φορτία: ανάμεσά τους μία από τις Καρυάτιδες, ένας κίονας από την ανατολική πλευρά του Ερεχθείου και πολυάριθμα άλλα ανάγλυφα, αγγεία και τμήματα γλυπτών. Αυτά πωλήθηκαν στη βρετανική κυβέρνηση το 1816, μετά από την εξεταστική επιτροπή της Βουλής των Κοινοτήτων. Μετά το πέρας της διαδικασίας αυτής, παρά τις κάποιες σοβαρές επιφυλάξεις που εκφράζονται από έναν αριθμό βουλευτών και των μαρτύρων, ιδίως κατά πόσον ένας Βρετανός Πρέσβης ήταν δικαιολογημένος, χρησιμοποιώντας τη θέση του, να αποκτήσει αρχαιότητες από την κυβέρνηση, ωστόσο ο Έλγιν κέρδισε και το Κοινοβούλιο αποφάσισε τα να αγοραστούν στη συνιστώμενη τιμή των **£ 35.000,00**, ώστε να παραμείνουν μαζί και να εμφανίζονται στο Βρετανικό Μουσείο.

3.Η σημασία των αρχαιοελληνικών ευρημάτων που βρίσκονται στο Βρετανικό μουσείο για την κοιτίδα τους, την Ελλάδα.

Ο Παρθενώνας ήταν το πρώτο και το πιο σημαντικό από τα κτίρια που ανοικοδομήθηκαν από τους Αθηναίους έπειτα από τις καταστρεπτικές συνέπειες της Περσικής εισβολής του 480 π.Χ. στην Αθήνα και αποτέλεσε το συμβολικό και ουσιαστικό επίκεντρο του μεγαλεπήβολου οικονομικού προγράμματος που εφαρμόστηκε στην πόλη με πρωτοβουλία του Περικλέους. Σημάδια επισκευής του ναού εντοπίζονται τον 2^ο ή τον 4^ο αιώνα Μ.Χ.. Τον κλειστό οπισθόδομο, ως προέκταση του οποίου μπορεί να νοηθεί ο οπισθόναος ο οποίος δεν επικοινωνούσε με τον κυρίως ναό. Εκεί φυλάσσονταν τα χρήματα του συμμαχικού ταμείου της Α' Αθηναϊκής ή Δηλιακής Συμμαχίας, τα τελετουργικά σκεύη για τη λατρεία της Αθηνάς καθώς και πληθώρα αναθημάτων και πολύτιμων υλικών, μέρος των οποίων εκποιήθηκαν στις δύσκολες ώρες του Πελοποννησιακού Πολέμου. Εκτός από την τεράστια ιστορική αξία και τις ξεχωριστές καλλιτεχνικές αρετές που χαρακτηρίζουν το μοναδικό αυτό οικοδόμημα ιδιαίτερης σημασίας είναι και ο γλυπτός

Οι νότιες μετόπες διατηρήθηκαν σε πολύ καλή κατάσταση, μιας και διέφυγαν της καταστροφικής μανίας των χριστιανών ως αναμνηστικές της αιωνίας μάχης μεταξύ του Καλού και του Κακού. Παρουσίαζαν το θέμα της κονταυρομαχίας, έναν από τους άθλους του τοπικού ήρωα Θησέως που θύμιζε στους Αθηναίους τη νίκη του πολιτισμού επί της βαρβαρότητας και των σκοτεινών δυνάμεων.

Αντιλαμβανόμαστε δηλαδή, πως η σημασία του Παρθενώνα τότε ήταν σπουδαία και αυτό απηχεί και στο σήμερα. Αν και ελλιπής ο ναός, προκαλεί μεγάλο δέος στις ελληνικές καρδιές αλλά και στους επισκέπτες της Ελλάδας. Αποτελεί πηγή συσσώρευσης αρκετά μεγάλου αριθμού επισκεπτών. Είναι ένα σπουδαίο πνευματικό κέντρο και επιφέρει πολλά έσοδα στο κρατικό ταμείο. Ας σκεφτούμε δηλαδή ότι αν επιστρέψουν όλα αυτά τα εκθέματα (κομμάτια του Παρθενώνα) που βρίσκονται στο Βρετανικό μουσείο, το ελληνικό πνεύμα όχι μόνο θα εξυψωθεί περισσότερο, αλλά και θα φτάσει στο απόγειο της δόξας του. Θα είναι ένα συμβάν το οποίο θα συζητηθεί πολύ. Αν επιστραφούν όλα αυτά, τα ελγίνεια όπως ειρωνικά λέγονται, εμείς οι έλληνες θα γίνουμε ακόμη πιο υπερήφανοι για την καταγωγή μας και με παρρησία κάθε φορά θα μιλάμε για τον Παρθενώνα μας. Τα μάρμαρα μας ανήκουν. Ανήκουν στη χώρα τους. Στην κοιτίδα τους. Στην Ελλάδα μας.

3.2. Φωτογραφικό υλικό από τον Παρθενώνα





Προσπάθειες ανάκτησης των γλυπτών του Παρθενώνα

Κοβάνης Τάσος
Κουτσοβασίλη Μένια
Μπονίδης Γιάννης
Ντρέλλας Παναγιώτης

Η ομάδα μας έχει διαλέξει το θέμα που θα ασχοληθεί και το οποίο είναι «προσπάθειες και τρόποι ανάκτησης των γλυπτών-μαρμάρων». Το θέμα μας χωρίστηκε σε (3) υπο-ερωτήματα. Α) προσπάθειες ανάκτησης από την ελληνική πλευρά. Β) αντιδράσεις της βρετανικής κυβέρνησης. Γ) προβληματισμός/ σχολιασμός και επιχειρηματολογία για την ανάκτηση τους.

- **ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΑΝΑΚΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΓΛΥΠΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΛΕΥΡΑ**

Για πολλά χρόνια ο λόρδος Έλγιν και η γυναίκα του κίνησαν τις διαδικασίες μεταφοράς των ελληνικών μαρμάρων του Παρθενώνα στο κράτος του Ηνωμένου Βασιλείου. Οι εργάτες τους κατακρεούργησαν τα γλυπτά πολλά από τα οποία ήταν μια από τις Καρυάτιδες, από το

θέατρο του Διονύσου, έργα του Φειδία, ενεπίγραφες πλάκες και βωμούς. Το Ελληνικό κράτος αμέσως ασχολήθηκε με το ζήτημα της αναστήλωσης των μνημείων της Αθηναϊκής Ακρόπολης. Η εκπληκτική απόφαση που έλαβαν οι Έλληνες πολιορκητές της Ακρόπολης κατά τη διάρκεια της Επανάστασης του '21 να στείλουν δηλαδή στους Τούρκους μολύβι για σφαίρες, προκειμένου οι Τούρκοι να πάψουν να κακοποιούν τους σπόνδυλους του Παρθενώνα με σκοπό να αποσπάσουν τους μολύβδινους συνδέσμους από το εσωτερικό τους, μιλά από μόνη της.

Οι εργασίες αναστήλωσης στην Ακρόπολη άρχισαν ευθύς αμέσως μετά την ανακήρυξη του νέου ανεξάρτητου Ελληνικού κράτους. Η ελληνική πλευρά το 1836 ξεκίνησε μια εκστρατεία από την οποία μετρήθηκαν απώλειες μαρμάρων, το μέγεθος της ζημιάς. Το 1842, «κηρύχθηκε» από τον Αλέξανδρο Ραγκαβή, γραμματέα της εν Αθήναις Αρχαιολογικής Εταιρείας, η πρώτη επίσημη αιτίαση της Ελλάδας κατά του Έλγιν και διατυπώθηκε η προσδοκία επιστροφής των διαρπαχθέντων γλυπτών. Το αίτημα επαναλήφθηκε το 1924, με τη συμπλήρωση εκατό χρόνων από το θάνατο του λόρδου Βύρωνα. Το 1961, ο Δήμαρχος της Αθήνας αλλά και η Ακαδημία Αθηνών, ζήτησαν από την Αγγλία τον επαναπατρισμό των Μαρμάρων του Παρθενώνα και το 1982 απέτελεσε έτος – σταθμός για το ζήτημα της επιστροφής των Γλυπτών του Παρθενώνα από το Βρετανικό Μουσείο, καθώς στη Γενική Διάσκεψη της UNESCO για την Πολιτιστική Πολιτική στο Μεξικό, η τότε Υπουργός Πολιτισμού και Επιστημών, Μελίνα Μερκούρη προέβαλε το αίτημα της ελληνικής κυβέρνησης για την επιστροφή των γλυπτών του Παρθενώνα στην Ελλάδα. Η ελληνική αντιπροσωπεία υπέβαλε σχέδιο Σύστασης υπέρ της επιστροφής του γλυπτού διακόσμου του Παρθενώνα στην Ελλάδα, που υπερψηφίστηκε με 56 ψήφους υπέρ, 12 κατά και 24 αποχές. Τον Οκτώβριο του 1984 η Ελλάδα υπέβαλλε επίσημο αίτημα για την επιστροφή των Γλυπτών του Παρθενώνα και τον Απρίλιο του ίδιου έτους η βρετανική πλευρά απέρριψε το ελληνικό αίτημα.

Το ίδιο έτος, επίσης, η Ελλάδα κατέθεσε επίσημο αίτημα για την επιστροφή των Γλυπτών του Παρθενώνα στην UNESCO, το οποίο ενεγράφη στην ημερήσια διάταξη της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Επιστροφή των Πολιτιστικών Αγαθών στις Χώρες Προέλευσής τους ή την Απόδοσή τους σε Περίπτωση Παράνομης Κτήσης. Από το 1987, το ζήτημα των Γλυπτών του Παρθενώνα έχει ενταχθεί στην επίσημη ατζέντα των θεμάτων της UNESCO, συζητείται ανά διετία στις συνεδριάσεις της Διακυβερνητικής Επιτροπής και κάθε φορά υιοθετείται σύσταση από τα κράτη-μέλη για την προώθηση του ζητήματος.

Το 1999 ανατέθηκε από τη βρετανική κυβέρνηση στην Ειδική Επιτροπή του αγγλικού Κοινοβουλίου για τον Πολιτισμό, τον Αθλητισμό και τα ΜΜΕ (Select Committee) η μελέτη όλων των θεμάτων της βρετανικής πολιτιστικής πολιτικής. Ανάμεσα σε αυτά ήταν και τα ζητήματα επιστροφής πολιτιστικής κληρονομιάς, με κυριότερο το αίτημα για τα Γλυπτά του Παρθενώνα. Σε αυτό το πλαίσιο η Ελλάδα υπέβαλλε Υπόμνημα για τα Γλυπτά του Παρθενώνα.

ΣΤΕΛΛΙΟΣ ΣΕΦΕΡΙΑΔΗΣ



Ο Στέλλιος Σεφεριάδης το 1932 ερεύνησε στο Ινστιτούτο Διεθνούς Δικαίου στο Παρίσι το θέμα της επιστροφής των Ελγινείων μαρμάρων, από νομικής απόψεως. Η συμβολή του στη μελέτη της υπόθεσης αυτής είναι ιδιαίτερα υποδειγματική και στηρίζει τις προσπάθειες διεκδίκησης των ελγινείων μαρμάρων. Αντιτάσσεται απέναντι στα σαθρά και αφελή επιχειρήματα των Βρετανών και στηρίζει τα αντίστοιχα ελληνικά με τη σοβαρότητα που έχουν. Τονίζει πως για κανένα λόγο τα καλλιτεχνικά επιχειρήματα δεν έχουν την απαραίτητη ισχύ. Γι αυτό δίνει ιδιαίτερη προσοχή στη Νομική πλευρά της υπόθεσης. Αναφερόμενος στο Σουλτανικό φερμάνι που ο Έλγιν έλαβε τότε από την Πύλη, ο Σεφεριάδης παρατηρεί ότι είναι συζητήσιμη η ύπαρξή του. Πράγματι φαίνεται ότι το φερμάνι αυτό μόνο μία φορά δημοσιεύτηκε, στα Ιταλικά. Όσο για την έκταση των δικαιωμάτων που ενδεχομένως αυτό παρείχε, είναι σίγουρο πως δεν είχε την έκταση της χρήσης που έκαναν οι Άγγλοι. Άλλωστε οι ίδιοι οι Τούρκοι διαμαρτυρήθηκαν γι' αυτό πολλές φορές. Πάντως για τη νομική πλευρά του ζητήματος δεν έχει σημασία η ύπαρξη και η έκταση των δικαιωμάτων του φερμανιού.

ΜΕΛΙΝΑ ΜΕΡΚΟΥΡΗ



Η Μελίνα Μερκούρη ήταν μια από τις σημαντικότερες Ελληνίδες του 20ού αιώνα. Υπήρξε πολύμορφη προσωπικότητα. Αγωνίστρια της Δημοκρατίας, σπουδαία ηθοποιός του θεάτρου και του κινηματογράφου, πολιτικός που σημάδεψε με την παρουσία της τον πολιτισμό της Ελλάδας, τον έφερε στις πρώτες σελίδες των εφημερίδων. Πίστευε ακράδαντα ότι ο πολιτισμός είναι η βαριά βιομηχανία μας.

Την δεκαετία του '60 τέθηκε το θέμα της επιστροφής των μαρμάρων όταν στα γυρίσματα της ταινίας «Φαίδρα», οι βρετανοί ζήτησαν πληρωμή για να αφήσουν το ελληνικό συνεργείο να κινηματογραφήσει τα γλυπτά. Τον Ιούλιο του 1982 στο Μεξικό ως υπουργός πολιτισμού η Μελίνα Μερκούρη θίγει επίσημα και για πρώτη φορά την επιστροφή των μαρμάρων στη διεθνή διάσκεψη υπουργών πολιτισμού της UNESCO. Στην ομιλία της αγωνίζεται για τα δικαιώματα της Ελλάδας για τα κλεμμένα μάρμαρα και προσπαθεί με τα επιχειρήματα της να συγκινήσει το ακροατήριο. Αναφέρει την σπουδαιότητα και την μεγαλοπρέπεια των μαρμάρων του Παρθενώνα. «Πρέπει να καταλάβετε τι σημαίνουν τα Μάρμαρα του Παρθενώνα για μας», έλεγε. «Είναι το καμάρι μας. Είναι οι θυσίες μας. Είναι το υπέρτατο σύμβολο ευγένειας. Είναι φόρος τιμής στη δημοκρατική φιλοσοφία. Είναι η φιλοδοξία και το όνομά μας. Είναι η ουσία της ελληνικότητάς μας». Και « Αν με ρωτήσετε εάν θα ζω όταν τα Μάρμαρα του Παρθενώνα επιστρέψουν στην Ελλάδα, σας λέω πως ναι, θα ζω. Αλλά κι αν ακόμη δεν ζω πια, θα ξαναγεννηθώ».

Σε συνέντευξη της η Μελίνα Μερκούρη στην Oxford Union, που χρονολογείται το 1986, τόνισε πως δεν υπάρχουν ελγίνεια μάρμαρα αλλά τα μάρμαρα του Παρθενώνα. Δικαιολόγησε την στάση της αυτή λέγοντας πως οι Έλληνες σαν λαός είναι θερμόαιμοι και αυτή σαφώς

δεν είναι εξαίρεση! Κατά την διάρκεια της συνέντευξης η Μερκούρη κάνει λόγο για τα επιχειρήματα της βρετανικής κυβέρνησης για την απαγόρευση της επιστροφής των μαρμάρων στην Ελλάδα. Είναι φανερό πως κατακρίνει την δήλωση αυτή στο έπακρο διότι πιστεύει πως είναι υποτιμητικό για τον λαό της Ελλάδας. Στο τέλος της συνέντευξης θέτει κάποια ερωτήματα στον τύπο στα οποία διακρίνεται η αγανάκτηση της ελληνίδας ηθοποιού, εκλιπαρεί την βρετανική κυβέρνηση να επιστρέψει τα μάρμαρα στον νόμιμοις κατόχους και παράλληλα την ευχαριστεί για την συντήρηση των μαρμάρων για αυτούς τους δυο αιώνες. Το 1989 κίνησε τις διαδικασίες για την ίδρυση ενός νέου μουσείου Ακροπόλεως και προκήρυξε διεθνή αρχιτεκτονικό διαγωνισμό για την κατασκευής του.

MME

Ο δημοσιογράφος Harryde Queteville στην ηλεκτρονική σελίδα της βρετανικής εφημερίδας (The Daily Telegraph 18.10.07) είχε κάνει λόγο για το άνοιγμα του μουσείου της Ακρόπολης. Τόνισε πως η λειτουργία αυτού του μουσείου αποτελεί ατράνταχτο επιχείρημα για την επιστροφή των μαρμάρων. Επιπλέον υποστήριξε πως είναι θέμα χρόνου μέχρι η βρετανική κυβέρνηση να επικυρώσει την αίτηση της ελληνικής κυβέρνησης. Επίσης έθιξε και το ζήτημα της συντήρησης των μαρμάρων από την βρετανική κυβέρνηση και λέει πως δεν δίνεται σε καμία περίπτωση η απαιτούμενη προσοχή όσο θα δινόταν στην πατρίδα τους. Το άρθρο κλείνει με αναφορά στην ομορφιά της Αθήνας και γενικώς όλης της Ελλάδας που συνεχίζει να βγάζει στο φως όλο και περισσότερα αρχαία μνημεία.

Οι ακόλουθοι φημισμένοι Βρετανοί και Βρετανίδες υποστηρίζουν την επιστροφή των Μαρμάρων του Παρθενώνα στην Ελλάδα:

Ακαδημαϊκοί:

Καθηγητής Τζώρτζ Φόρεστ, Καθηγητής Μάικλ Ντουμέτ, Καθηγητής Ντέιβιντ Λόουενθαλ, Καθηγητής Τζών Γκούλντ, Καθηγητής Πήτερ Λέβι.

Ηθοποιοί:

Τζοάννα Λούμλεϋ, Τζούντι Ντέντς, Έμμα Τόμσον, Βανέσα Ρέντγκρεϊβ,
Τζούλιετ Στήβενσον, Τζούλι Κρίστι, Τζάνετ Σούζμαν, Φράνσες Ντε Λα Τούρ,
Σών Κόννερυ, Σερ Ίαν ΜακΚέλλεν, Σερ Πήτερ Ούστινωφ.

Πολιτικοί:

Μάρκ Φίσερ (Μέλος της Βουλής των Κοινοτήτων), Νηλ Κίνock.

Δημοσιογράφοι:

Νήλ Άστσερσον, Τζόνναθαν Ντίμπλεμπυ.

Ο Παρθενώνας περίπου το 1687 δέχτηκε σφοδρή και καταγιστική επίθεση από τους Ενετούς. Το 1801-1804 ο λόρδος Έλγιν αφαίρεσε μεγάλο ποσοστό των γλυπτών και μαρμάρων τα οποία τον διακοσμούσαν δείχνοντας την μεγαλοπρέπεια και την αξία του Αρχαίου Ελληνικού πολιτισμού. Αυτά τα μάρμαρα μεταφέρθηκαν στην Αγγλία όπου τώρα συντηρούνται στο Βρετανικό μουσείο.

2. ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Όταν τα γλυπτά πλέον είχαν κλαπεί ξέσπασαν αντιδράσεις από την ελληνική πλευρά . Μετά τη σύσταση του νεοελληνικού κράτους ο Παρθενώνας έγινε το εθνικό σύμβολο των Ελλήνων. Το 1842 έγινε η πρώτη προσπάθεια επιστροφής των μαρμάρων και η δεύτερη έγινε το 1924 χωρίς καμία ανταπόκριση της Βρετανικής κυβέρνησης.

Επιπλέον τον Οκτώβριο του 1984 με υπουργό Πολιτισμού και Επιστημών την Μελίνα Μερκούρη η Ελλάδα έστειλε επίσημο αίτημα για την επιστροφή των γλυπτών του Παρθενώνα στη γενέτειρά τους όμως τον Απρίλιο του ίδιου έτους το Ελληνικό αίτημα απορρίφτηκε από την Βρετανική κυβέρνηση για πολλοστή φορά.

Στη συνέχεια, η Ελλάδα κατέθεσε επίσημο έγγραφο στην UNESCO η οποία ήταν υπεύθυνη για τέτοιου είδους ζητήματα . Από το 1987 το Ελληνικό ζήτημα έχει εγκατασταθεί στο 'συρτάρι ' περιμένοντας την στιγμή που επιτέλους θα ασχοληθούν οι υπεύθυνοι με θέματα παρανομίας πολιτιστικής κληρονομιάς και κλεψιάς πολιτισμικού πλούτου.

Το έτος 1999 η Βρετανική κυβέρνηση ανέθεσε σε μια επιτροπή του Αγγλικού Κοινοβουλίου την μελέτη θεμάτων της Βρετανικής πολιτιστικής πολιτικής . Αναμενόμενο ήταν το γεγονός ότι ένα από τα ζητήματα που ασχολήθηκαν ήταν η επιστροφή των γλυπτών του Παρθενώνα .

Πολλά ξένα ΜΜΕ υποστηρίζουν τις προσπάθειες της Ελλάδας διότι τα γλυπτά είναι Ελληνικά και η θέση τους παραμένει άδεια περιμένοντας την επιστροφή και τοποθέτηση τους για να ολοκληρωθεί η ιστορία του Ελληνικού Εθνικού συμβόλου του Παρθενώνα.

Ο διευθυντής του Βρετανικού μουσείου σε συνέντευξη του στην εφημερίδα «The Australian» το 2011 ανέφερε ότι τα γλυπτά του Παρθενώνα βρίσκονται σε ένα μέρος το οποίο όλος ο κόσμος μπορεί να επισκεφτεί και αυτός ο τόπος σύμφωνα με τα λεγόμενα του είναι το Βρετανικό μουσείο εφόσον δεν μπορούν να ενσωματωθούν στον Παρθενώνα. Υποστηρίζει ότι το μουσείο είναι πρόθυμο να δανείσει γλυπτά στην Ελλάδα, στην οποία πρόταση η ελληνική πλευρά απάντησε αρνητικά. Το Βρετανικό μουσείο έχει ξεκαθαρίσει ότι δεν επρόκειτο να παραχωρήσει τα γλυπτά του Παρθενώνα σε Ελληνικό μουσείο. Στα εγκαίνια του νέου Μουσείου της Ακρόπολης θέλησαν να δανείσουν τα μάρμαρα όμως και πάλι η πρόταση δεν έγινε δεκτή.

3. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΚΤΗΣΗ ΤΩΝ ΓΛΥΠΤΩΝ

Τα Μάρμαρα του Παρθενώνα, που εκτίθενται στο Βρετανικό Μουσείο, αποτελούν το 60% περίπου του συνόλου του γλυπτού διακόσμου του Παρθενώνα που σώζεται σήμερα. Η ανάγκη για την επανένωση τους με το άλλο 40% περίπου που βρίσκεται στην Αθήνα αποτελεί έναν πολιτιστικό στόχο, ο οποίος επιβάλλεται να ολοκληρωθεί. Θα είναι προς όφελος κάθε επισκέπτη (επιστήμονα ή μη) που επιδιώκει να δει τον Παρθενώνα σε σχέση με το ιστορικό του περιβάλλον.

Το Γλυπτά του Παρθενώνα δεν είναι αυθύπαρκτα έργα τέχνης. Δημιουργήθηκαν ως αρχιτεκτονικά και συμβολικά μέρη του ναού της Αθηνάς, που χτίστηκε τον 5ο αι. π.Χ., στην ακμή της δόξας του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού. Η σύλληψη της αρχικής ιδέας, υλοποιούμενη με την κατασκευή του κτίσματος, ενσαρκώνεται στην ισορροπία διαμέσου της συμμετρίας και μορφοποιείται με το τρίγωνο που σχηματίζουν οι μετόπες, η ζωφόρος και τα αετώματα. Το μνημείο γίνεται πλήρως κατανοητό μόνο με τα Γλυπτά του και τα Γλυπτά αυτά αποκτούν την πραγματική τους εννοιολογική υπόσταση μόνο πλησίον του ναού, στο φυσικό και ιστορικό τους περιβάλλον. Σύμφωνα με το δημοσιογράφο Νικ Φίλντινγκ, ο οποίος ασχολήθηκε με το θέμα, ο τρόπος έκθεσης των Γλυπτών στο Βρετανικό Μουσείο δεν αποδίδει την πραγματική τους εικόνα και είναι αντίθετος με την ύπαρξή τους στον φυσικό τους χώρο, που είναι το ίδιο το μνημείο. Στον Παρθενώνα, ο ναός είναι το κέντρο, ενώ στο Βρετανικό Μουσείο τα γλυπτά παρατάσσονται γύρω από τον επισκέπτη.

Ο Παρθενώνας στέκεται ως κορυφαίο μνημείο εδώ και 2.500 χρόνια και θεωρείται ύψιστο σύμβολο της ελευθερίας της σκέψης, της δημοκρατίας, της φιλοσοφίας, της αρμονίας και της ανωτερότητας. Η ΟΥΝΕΣΚΟ επέλεξε τον Παρθενώνα ως έμβλημα της και συμπεριέλαβε τον αρχαιολογικό χώρο της Ακρόπολης στον κατάλογο με τα μνημεία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Εξάλλου και η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν είναι δυνατόν να χρηματοδοτεί προγράμματα ανασύλωσης και αποκατάστασης της Ακρόπολης παραβλέποντας τον διαμελισμό τους και δεχόμενη μια κατάσταση αποξένωσής τους από τη φυσική τους θέση.

Η απόκτηση των Γλυπτών από τον Έλγιν αναγνωρίζεται πλέον ως υπόθεση κλοπής. Ο Έλγιν ποτέ δεν εξασφάλισε επίσημη άδεια από τον ίδιο το Σουλτάνο. Χρησιμοποίησε με έντεχνο τρόπο μια φιλική επιστολή του Καϊμακάμη, Τούρκου αξιωματούχου, ο οποίος εκείνη την εποχή αντικαθιστούσε τον Μέγα Βεζίρη στην Κωνσταντινούπολη. Η επιστολή που του δόθηκε ανεπίσημα ως χάρη, προέτρεπε τις Τουρκικές αρχές στην Αθήνα να επιτρέψουν στα συνεργεία του Έλγιν να σχεδιάσουν, να λάβουν εκμαγεία και να διενεργήσουν ανασκαφή γύρω από τα θεμέλια του Παρθενώνα, όπου ίσως βρισκόταν θαμμένη κάποια επιγραφή ή ανάγλυφο, με τον όρο ότι δεν θα βλάπτονταν με κανένα τρόπο τα μνημεία. Η απουσία επίσημης άδειας καθιστά την πράξη του Βρετανού λόρδου επίσημη κλοπή. Και δεν πρέπει να παραβλέπεται το γεγονός ότι ακόμη και αυτή να υπήρχε, ο Έλγιν, όπως αναφέρει και ο Christopher Hitchens, ουδέποτε ενδιαφέρθηκε για τα αισθήματα του πραγματικού κατόχου των μαρμάρων, του ελληνικού λαού που ήταν συνειδητοποιημένα γνώστης της πολιτιστικής αξίας τους για ολόκληρο το ελληνικό έθνος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

- Christopher Hitchens, Robert Browning and Graham Binns, *The Elgin Marbles: Should they be Returned to Greece?* Εκδόσεις Λιβάνη, Νέα σύνορα.
- Χατζηασλάνη Κορνηλία, Περίπατοι στον Παρθενώνα, Ίδρυμα Μελίνα Μερκούρη (σελ.144)
- Νίκος Καμαργιάρης, Αγγελική Σερπάνου, Κοινός νους Έκφραση - Έκθεση Λυκείου, Β' τόμος , Ελληνοεκδοτική
- Η Ελληνική τέχνη στα μουσεία του κόσμου, Βρετανικό Μουσείο, Λονδίνο, Βιβλιοθήκη Τέχνης Η Καθημερινή.
- Αρχαία Ελλάδα, τα μνημεία τότε και τώρα, Πολιτικές εκδόσεις
- The British Museum, <http://www.britishmuseum.org/>
- Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, <http://www.yppo.gr/>
- Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης
http://www.ekt.gr/parthenonfrieze_text_version/introduction/theories.jsp
- Οδυσσεύς-κόμβος του Υπουργείου Πολιτισμού
<http://odysseus.culture.gr/a/1/12/ga126.html>
- www.theguardian.com
- Ίδρυμα Μελίνα Μερκούρη,
<http://www.melinamercourfoundation.org.gr>
- Encyclopedia Britannica, <http://www.britannica.com/>
- Wikipedia the free encyclopedia,
http://en.wikipedia.org/wiki/British_Museum